

บทที่ 4

การตรวจสอบกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรม

การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาโปรแกรม 5 ขั้นตอนคือ 1) การตรวจสอบกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรม 2) การปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะจากขั้นตอนที่ 1 และจัดทำเอกสารประกอบโครงการ 3) การตรวจสอบและการปรับปรุงโปรแกรม 4) การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในขั้นตอนการทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนาม 5) การทดลองใช้โปรแกรมในภาคสนามจริง ในบทนี้ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัยและพัฒนาขั้นที่ 1 ประกอบด้วย การตรวจสอบกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรม การปรับปรุงแก้ไขกรอบแนวคิดโปรแกรมตามลำดับดังนี้

1. การตรวจสอบกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีของโปรแกรม

การตรวจสอบกรอบแนวคิดการวิจัย จากผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ จำนวน 3 ท่าน คือ 1) ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย 2) ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิชาสารณ 3) ดร.ดิเรก พรสีมา และผู้ทรงคุณวุฒิทางการปฏิบัติระดับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน 3 ท่าน ตามลำดับคือ 1) ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ 2) ดร.พิษณุ ตุลสุข 3) ดร.ทวีศิลป์ สารแสน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (indepth interview) โดยผู้วิจัยได้ประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อแนะนำตนเองและขอความอนุเคราะห์เข้าพบก่อนทำการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งมอบเอกสารที่สรุปแนวคิดหลักในการออกแบบโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และเรียนชี้แจงเหตุผลในการตรวจสอบกรอบแนวคิดด้วยเหตุผลสำคัญ คือ โปรแกรมดังกล่าวมีความซับซ้อนในการออกแบบเนื่องจากการบูรณาการ 9 แนวคิดหลัก ดังนั้นข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิจึงมีความหมายต่อการปรับปรุงแก้ไขกรอบแนวคิดการวิจัย และการดำเนินการในขั้นตอนต่อไปอย่างยิ่ง การสัมภาษณ์เป็นไปในลักษณะพูดคุยที่เป็นกันเอง และบางท่านก็ได้ให้ความเมตตาต่อผู้วิจัยโดยเขียนข้อเสนอแนะในเอกสารประกอบการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยได้มอบให้ในวันแนะนำตนเองด้วย ทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนในการนำมาปรับปรุงกรอบแนวคิดการโปรแกรม ในสามประเด็นหลักคือ 1) ความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาตามบริบทที่เป็นจริง เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ความครอบคลุมและเหมาะสมในประเด็นการสังเคราะห์โปรแกรม 3) ความเหมาะสมของโครงสร้างความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิดโปรแกรม 4) ข้อเสนอแนะอื่นในการสร้างกรอบแนวคิดโปรแกรม ผลการดำเนินการวิจัยเป็นดังนี้

1.1 ความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการพัฒนาตามบริบทที่เป็นจริง เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1.1 ลักษณะสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพ ที่มีลักษณะสำคัญ 3 ลักษณะคือ มีจุดมุ่งหมายต่อนักเรียนที่ชัดเจน ต่อเนื่องยั่งยืนและเป็นระบบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ามีทั้งข้อสนับสนุนโดยเฉพาผลจุดมุ่งหมายต่อนักเรียนที่ได้รับจากการพัฒนา ส่วนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำคัญคือ การจัดทำตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะพึงประสงค์ที่สามารถตรวจสอบได้ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

นักเรียนเป็นหนึ่งในกลุ่มเสี่ยงที่ควรเร่งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และครูมีบทบาทที่สำคัญในการอบรมสั่งสอนรองจากพ่อแม่ผู้ปกครอง การกำหนดคุณลักษณะพึงประสงค์ตามหลักสูตรเป็นเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาวิชาชีพที่เหมาะสม ตัวบ่งชี้ด้านคุณธรรมจากการวิจัย สามารถนำมาปรับใช้ได้

(ศ.กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 4 ก.พ. 52)

วิกฤติทางการศึกษาปัจจุบันสังคมคาดหวังการฝ่าวิกฤตินี้จากบุคลากรทางการศึกษา ทุกคนโดยเฉพาะครูซึ่งใกล้ชิดเด็กที่สุด แต่หากครูมีการพัฒนาตนเองเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ได้เลื่อนแล้วก็หยุดพัฒนา ก็ถือว่าเป็นการทำงานตามความต้องการเป็นครั้งคราวเท่านั้น ความต่อเนื่องในการพัฒนาจึงเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับผู้ที่จะเป็นครูมืออาชีพเพราะวิชาการทุกวันนี้มันเป็นไดนามิคเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

(ดร.สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

การพัฒนามูลฐานที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนเป็นเป้าหมายของหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทุกระดับ เพราะสภาพปัจจุบันก็เป็นที่น่าท้อใจที่ว่า ครูมีวิทยฐานะที่สูงขึ้นแต่คุณภาพนักเรียนสวนทางกัน ขณะนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานก็เร่งแก้ปัญหาเช่นกันให้วิทยฐานะกับคุณภาพจะต้องไปในทิศทางเดียวกัน

(ดร.พิษณุ ตูลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

เป็นสิ่งเหมาะสมอย่างยิ่งที่จุดมุ่งหมายในการพัฒนาวิชาชีพนั้นต้องส่งผลต่อเด็กในทันทีคือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักสูตร แต่ละตัวมีประเด็นย่อยค่อนข้างมาก ควรกำหนดตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ชัดเจนและครอบคลุม และตัวบ่งชี้จะต้องสามารถตรวจสอบได้ด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่งหรือหลายวิธี

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

สรุปข้อเสนอแนะจากการสัมภาษณ์ แนวคิดของคุณลักษณะสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพ ได้ว่า 1) ควรกำหนดมีตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์แต่ละคุณลักษณะให้ชัดเจน สามารถประเมินผลได้ 2) การกำหนดเงื่อนไขความสำเร็จในการพัฒนาวิชาชีพต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

1.1.2 หลักการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิผล ที่ประกอบด้วยจุดเน้น 3 ประการคือ (1) เน้นเพื่อการเรียนรู้และเพื่อนนักเรียนที่ชัดเจน (2) เน้นการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับบุคคล กลุ่ม และองค์กร (3) มุ่งการเปลี่ยนแปลงในลักษณะคิดใหญ่แต่เริ่มที่ละนิดจากชุดปฏิบัติการเล็กหลายชุด ผลการวิจัยพบว่ามีครูสนับสนุนทุกประเด็น ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

ครูใช้เวลาในการในการทำผลงานทางวิชาการมาก สนใจการสอนน้อยลงเพราะการประเมินวิทยฐานะครูผ่านการเขียนผลงานทางวิชาการ ทำให้ครูต้องใช้เวลาในการทำผลงาน ไม่มีเวลาเตรียมการสอนและจัดกิจกรรมการสอนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะเป้าหมายของครูจึงไปอยู่ที่ผลงานตนเอง ให้ความสำคัญกับนักเรียนน้อย

(ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 23 ม.ค. 52)

มีครูบางส่วนที่มีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน เพราะสอนไม่ตรงสาขาวิชาเอก ขาดทักษะและประสบการณ์ในการสอน ไม่ลุ่มลึกในเนื้อหาวิชา และไม่ได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่นเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง คุณภาพนักเรียนจึงต่ำ

(ดร. ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

การพัฒนาอบรมครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู ส่วนใหญ่เป็นการอบรมที่หน่วยงานต้นสังกัดเป็นผู้กำหนดซึ่งมักไม่ค่อยสอดคล้องกับความต้องการ และเป็นการอบรมที่ไม่ได้กำหนดเป้าหมายต่อนักเรียนไว้เลยว่าจะมีคุณภาพในเชิงปริมาณหรือคุณภาพอย่างไร

(ดร. พิษณุ ตูลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สนับสนุนจุดเน้นการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับบุคคล กลุ่ม และสถานศึกษา นั้นผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยกับจุดเน้นดังกล่าว ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

กลยุทธ์สำคัญของการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดประสิทธิภาพเมื่อบุคลากรในโรงเรียนเข้าใจ พร้อมใจทำงานเพื่อเด็กเป็นสำคัญและผู้บริหารคือผู้ที่มีบทบาทสูงมากต่อการพัฒนา การร่วมมือทุกระดับและเรียนรู้ทั้งโรงเรียน จึงมีความสำคัญมาก

(ศ.กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 4 ก.พ. 52)

การปฏิรูปการศึกษาที่ ยึดคุณค่าและประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ เป็นกระบวนการที่ผู้เกี่ยวข้องทุกคนทุกระดับในโรงเรียนที่ต่างฝ่ายต่างต้องเกื้อกูลจนเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ต่อกันทุกคน

(ดร.สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

การพัฒนาวิชาชีพที่ยืดเป้าหมายนักเรียนเป็นสำคัญทั้งโรงเรียนนั้น ทุกคนต้องมีหน้าที่รับผิดชอบตามภาระงานในระดับที่แตกต่างกัน และมีการปฏิบัติและประสานงานกันอย่างเป็นระบบ ครูพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนที่รับผิดชอบ กลุ่มสาระหรือกลุ่มที่ตั้งขึ้นเฉพาะกิจร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกลุ่ม สถานศึกษามีการส่งเสริมสนับสนุนให้การเปลี่ยนแปลงในระดับกลุ่มและบุคคล เหมือนห่วงโซ่

(ดร. พิษณุ ตูลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

การเปลี่ยนแปลงทั้งระดับบุคคล กลุ่ม และองค์การการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการทั้งระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับโรงเรียนนั้น จะต้องมีความชัดเจน กำหนดให้สัมพันธ์กันว่าในโรงเรียนมีเป้าหมายอย่างไร กลุ่มจะกำหนดแนวปฏิบัติอย่างไร และแต่ละคนจำดำเนินการตามแนวทางที่กลุ่มกำหนดอย่างไร และสามารถประเมินการเปลี่ยนแปลงได้ในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สนับสนุนจุดเน้นที่มุ่งการเปลี่ยนแปลงในลักษณะคิดใหญ่แต่เริ่มทีละนิดจากชุดปฏิบัติการเล็กหลายชุดนั้นผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยกับจุดเน้นดังกล่าว ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การจูงใจให้ครูพัฒนาตนเอง ต้องค่อยเป็นค่อยไป ให้เขาทำสำเร็จทีละขั้นทีละเป้าหมายจะสร้างความมั่นใจและกระตุ้นให้เขาอยากทำต่อ

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

โปรแกรม คือระเบียบการที่บอกขั้นตอนของงานที่จะทำตามลำดับ โปรแกรมที่ทำนี้มีภารกิจกรรมย่อย ๆ ของโครงการหลายกิจกรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์แต่ละโครงการ ที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายสูงสุดคือเป้าหมายโปรแกรม ก็ถือว่ามีความเหมาะสม

(ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 23 ม.ค. 52)

การพัฒนาในรูปชุดปฏิบัติการที่ใหญ่ มีหลายวัตถุประสงค์ ทำให้ผู้รับการพัฒนาเห็นเป้าหมายไม่ชัดเจน เรียงลำดับการพัฒนาไม่ถูก สับสนว่าควรทำอะไรก่อนหลังสุดท้ายก็ไม่อยากทำ การพัฒนาจากการปฏิบัติทีละนิดมีความเหมาะสม แต่ต้องต่อเนื่องกัน และนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดเดียวกัน

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่เสนอแนะเกี่ยวกับหลักการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิผล และจุดเน้นเพื่อการเรียนรู้และเพื่อนักเรียนที่ชัดเจน โดยให้กำหนดตัวบ่งชี้แต่ละคุณลักษณะที่พึงประสงค์และแนวทางการประเมินที่ชัดเจน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การพัฒนาคุณลักษณะพึงประสงค์เป็นส่วนหนึ่งที่ครูสามารถพัฒนาได้ในการจัดการเรียนรู้การจัดกิจกรรมต่าง ๆ และกำหนดตัวบ่งชี้ให้สอดคล้องกับธรรมชาติวิชา และกิจกรรมการพัฒนาและมีการประเมินเป็นระยะ ๆ เด็กคนไหนยังไม่ผ่านเกณฑ์ก็พัฒนาจนผ่าน

(ศ.กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 4 ก.พ. 52)

คุณลักษณะพึงประสงค์คือพฤติกรรมที่เด็กแสดงออก การกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ที่ชัดเจนจะทำให้สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาได้เหมาะสม และกำหนดแนวทางประเมินได้สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาด้วย

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

โรงเรียนแต่ละขนาดก็มีแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทตัวเอง สิ่งสำคัญคือการกำหนดตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะให้สอดคล้องกับกิจกรรม หรือวิถีพัฒนาของโรงเรียนนั้น ๆ ที่สำคัญอีกอันหนึ่งคือต้องสามารถประเมินได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธี

(ดร.พิษณุ ตูลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่เสนอแนะหลักการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ
จุดเน้นในการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับบุคคล กลุ่ม และสถานศึกษา พบว่ามีข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการกำหนดและ
ตรวจสอบความสัมพันธ์ของเป้าหมายทั้งจากบนลงล่างและจากล่างขึ้นบนในระดับสถานศึกษา กลุ่มย่อยใน
โรงเรียน และรายบุคคล ให้มีความสอดคล้องกัน การกำหนดผลงานหรือนวัตกรรม หรือตัวบ่งชี้ความสำเร็จอื่น
ที่เกิดจากการพัฒนาตามโปรแกรมทั้งระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มย่อย และระดับบุคคล และผลงาน นวัตกรรม
หรือตัวบ่งชี้ความสำเร็จอื่นที่เกิดจากการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะ สพร. เกี่ยวกับการพัฒนาครูและบุคลากร
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ดำเนินการทั้งระบบอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง การพัฒนาทั้งระดับ
บุคคล กลุ่ม ก็ถือเป็นการพัฒนาทั้งระบบโรงเรียน ดังนั้นการตรวจสอบความสัมพันธ์ของ
เป้าหมายในการปฏิบัติแต่ละระดับก็จำเป็น ทั้งบนลงล่างและล่างขึ้นไปข้างบน

(ดร.สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

การพัฒนาต้องเน้นความเป็นรูปธรรม สพร. เองก็ส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง
รายบุคคล คือ ID Plan ก็สามารถนำมาบูรณาการในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม
ตามโปรแกรมได้

(ดร.พิษณุ ตูลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

ผลงานที่เกิดจากการพัฒนาแต่ละระดับคือสิ่งยืนยันผลการพัฒนา จึงต้องกำหนดผลงานแต่ละ
ระดับให้ชัดเจน นอกจากผลงานแล้วก็อาจมีตัวบ่งชี้อื่น ๆ ที่เกิดจากการพัฒนาที่เห็นเป็น
รูปธรรม

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ของข้อเสนอแนะหลักการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ
จุดเน้นที่มุ่งการเปลี่ยนแปลงในลักษณะคิดใหญ่แต่เริ่มทีละนิดจากชุดปฏิบัติการเล็กหลายชุด มีข้อเสนอแนะ
เกี่ยวกับ การออกแบบชุดปฏิบัติการย่อยต้องสัมพันธ์กับเป้าหมายสูงสุดของชุดปฏิบัติการหลักในการพัฒนา
และการตรวจสอบผลการเปลี่ยนแปลงจากการปฏิบัติตามชุดปฏิบัติการย่อยด้วยวิธีการประเมินหรือวิธีการอื่น
ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การจงใจให้ครูพัฒนาตนเอง ต้องค่อยเป็นค่อยไป ให้เขาทำสำเร็จทีละขั้นทีละเป้าหมาย จะ
สร้างความมั่นใจและกระตุ้นให้เขาอยากทำต่อ ผู้บริหารจึงต้องวางเป้าหมายความสำเร็จเป็น
ระดับ ๆ และส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาในแต่ละระดับอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกัน

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

ชุดปฏิบัติการเล็กแต่ละชุด ต้องมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทาง
วิชาการและชุดปฏิบัติการเล็กแต่ละชุดนั้นต้องมีความสัมพันธ์กันด้วย จึงจะเป็นลักษณะของ
การคิดใหญ่แต่เริ่มทีละนิด

(ดร.สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลของข้อเสนอแนะในหลักการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิผลเพื่อการออกแบบโปรแกรมที่ประกอบด้วยจุดเน้น 3 ประการดังกล่าว มีข้อเสนอแนะดังนี้ (1) จุดเน้นเพื่อการเรียนรู้และเพื่อนักเรียนที่ชัดเจน มีข้อเสนอแนะว่า ให้กำหนดตัวบ่งชี้และแนวทางการประเมินคุณลักษณะพึงประสงค์ของนักเรียน (2) จุดเน้นในการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับบุคคล กลุ่ม และองค์การ มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) โดยกำหนดและตรวจสอบความสัมพันธ์ของเป้าหมายทั้งจากบนลงล่างและจากล่างขึ้นบนในระดับสถานศึกษา กลุ่มย่อยในโรงเรียน และรายบุคคล ให้มีความสอดคล้องกัน 2) กำหนดผลงานหรือนวัตกรรม หรือตัวบ่งชี้ความสำเร็จอื่นที่เกิดจากการพัฒนาตามโปรแกรมทั้งระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มย่อย และระดับบุคคล 3) ผลงานนวัตกรรม หรือตัวบ่งชี้ความสำเร็จอื่นที่เกิดจากการพัฒนาสามารถประเมินได้ในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ (3) การมุ่งการเปลี่ยนแปลงในลักษณะคิดใหญ่แต่เริ่มทีละนิดจากชุดปฏิบัติการเล็กหลายชุด มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ชุดปฏิบัติการย่อยต้องสัมพันธ์กับเป้าหมายสูงสุดของชุดปฏิบัติการหลักในการพัฒนา 2) มีการตรวจสอบผลการเปลี่ยนแปลงจากการปฏิบัติตามชุดปฏิบัติการย่อยด้วยวิธีการประเมินหรือวิธีการอื่น

1.1.3 การบูรณาการศาสตร์ทางภาวะผู้นำและศาสตร์ทางวิชาการ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า มีทั้งข้อสนับสนุนและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบข้อสนับสนุนแนวคิดการบูรณาการศาสตร์ทางภาวะผู้นำและศาสตร์ทางวิชาการ คือ ขอบข่ายที่กำหนด 8 ขอบข่าย เป็นสิ่งที่ครอบคลุมปัญหาเร่งด่วนที่ครูต้องพัฒนาและเป็นงานหลักที่ส่งผลโดยตรงกับคุณภาพนักเรียน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาปัจจุบันดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

หลักการภาวะผู้นำที่สำคัญคือการมีอิทธิพลระหว่างผู้นำและผู้ตาม เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามวิสัยทัศน์ การบูรณาการสองศาสตร์เข้าด้วยกัน เพื่อออกแบบโปรแกรมให้ผู้รับการพัฒนารู้และฝึกทักษะภาวะผู้นำตามขอบข่ายงานวิชาการ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ ก็สอดคล้องตามบริบทของโรงเรียนสังกัดสพฐ. แล้ว เพราะ 8 งานที่พัฒนาก็เป็นงานประจำของครูอยู่แล้วและเป็นงานหลักที่มีผลโดยตรงกับคุณภาพนักเรียน

(ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 23 ม.ค. 52)

ปัญหาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนมากที่สุดตอนนี้ก็คือคุณภาพของครู จะว่าไปแล้วมันก็เริ่มไปตั้งแต่ครูขาดความเข้าใจในหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการวิจัยที่ครูเรามีปัญหามากที่สุด ดูทั้ง 8 ขอบข่ายแล้วก็ครอบคลุมต่อปัญหาเร่งด่วนที่ครูจะต้องพัฒนา การพัฒนาเขาให้เข้าใจและสามารถวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา สิ่งดังกล่าวได้ก็ถือว่าตรงกับสภาพปัญหาที่เรา กำลังหาทางออกกันอยู่

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

ตามแนวทางการกระจายอำนาจได้กำหนดของข่ายด้านวิชาการไว้กว้าง ๆ ถึง 13 ขอบข่าย แต่ในที่นี้มีการพัฒนา 8 ขอบข่าย ก็ถือว่ามีความเหมาะสมเพราะโรงเรียนทุกขนาดมีโครงสร้างงานวิชาการตามนี้อยู่แล้ว ส่วนที่เหลือก็เป็นไปตามบริบทโรงเรียน เมื่อบูรณาการแนวคิดการพัฒนาตามกระบวนการทัศน์ภาวะผู้นำเข้ามาด้วยทำให้โปรแกรมมีความหมายมากกว่าพัฒนาให้เกิดทักษะทางวิชาการ นำไปสู่การมีภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีกรอบชัดเจน

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวคิดการบูรณาการศาสตร์ทางภาวะผู้นำและศาสตร์ทางวิชาการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อเสนอแนะคือ วิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนา และควรพัฒนาในขณะปฏิบัติงานจริง ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เดียวทั้ง 8 ด้านค่อนข้างเป็นเรื่องใหญ่ โดยเฉพาะการทำให้ผู้รับการพัฒนาแต่ละคนมีภาวะผู้นำทางวิชาการครบทุกด้านอาจเป็นเรื่องที่หนักสำหรับนักพัฒนา แต่ถ้าวิธีการเหมาะสม พัฒนาโดยการปฏิบัติจริงในวิถีการทำงาน มีการติดตามและให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดต่อเนื่อง ก็เป็นเรื่องที่ไม่ยากและโอกาสบรรลุเป้าหมายสูง

(ดร.พิษณุ ตูลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อสนับสนุนและข้อเสนอแนะด้านการบูรณาการศาสตร์ทางภาวะผู้นำและศาสตร์ทางวิชาการ เพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้ (1) เน้นการพัฒนาโดยการปฏิบัติจริงในวิถีการทำงาน (on the job training) (2) ใช้วิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายของแต่ละขอบข่าย (3) ออกแบบโปรแกรมให้ผู้รับการพัฒนาได้เรียนรู้และฝึกทักษะภาวะผู้นำขณะปฏิบัติงาน (4) ภาวะผู้นำในเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางวิชาการ

1.1.4 ค่านิยมใหม่และกระบวนทัศน์ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า มีทั้งข้อสนับสนุนและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

ข้อสนับสนุนแนวคิดค่านิยมใหม่และกระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้ให้สัมภาษณ์สนับสนุนกับแนวคิดดังกล่าวคือ มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาวิชาชีพขององค์กรวิชาชีพครู ความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาครูให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความเหมาะสมสอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

อาชีพครูจะได้รับการยอมรับจากคนทั่วไปว่าเป็นวิชาชีพหรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมประกอบอาชีพของครูว่าใช้ความรู้หรือวิชาในการทำงานมากน้อยเพียงใด ครูปฏิบัติหน้าที่การสอนโดยใช้ความรู้หรือยัง ครูต้องรู้เนื้อหาสาระในวิชาที่ตนเองสอนเป็นอย่างดี รู้ละเอียด รู้อย่างถูกต้อง รู้ที่ไปที่มาของความรู้ รู้การเปลี่ยนแปลงของความรู้ รู้ความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ในสาขาของตนในแต่ละวัน ครูต้องรู้วิธีสร้างความรู้และสามารถสร้างความรู้ใหม่ได้ และสร้างความรู้อย่างต่อเนื่อง

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

การนำกระบวนทัศน์ใหม่ ๆ มาสู่การปฏิบัติจริงที่เป็นรูปธรรมมีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อครูที่จะได้พัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะเป้าหมายการพัฒนาทั้งระบบ ที่เน้นการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ด้วยรูปแบบที่หลากหลาย มีการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงสพฐ. เองก็อยู่ระหว่างการศึกษาเพื่อดำเนินการเช่นกัน

(ดร.พิษณุ ตูลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานนั้น อาศัยหลักการเรื่องความเสมอภาคและการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ให้โรงเรียนมีการบริหารจัดการตนเองอย่างเป็นระบบ ดังนั้นการให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องมีความคิดริเริ่มในการวางแผนในระดับผู้ปฏิบัติตามกระบวนทัศน์ใหม่ก็มีความสอดคล้องกัน

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ข้อเสนอแนะการนำแนวคิดค่านิยมใหม่และกระบวนทัศน์ใหม่ในการพัฒนาวิชาชีพ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อเสนอแนะกับแนวคิดดังกล่าวคือ วิเคราะห์กระบวนทัศน์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การพัฒนาวิชาชีพตามโปรแกรม จัดกลุ่มกระบวนทัศน์ที่มีลักษณะคล้ายกันเป็นกลุ่มเดียวกัน และนำกลุ่มกระบวนทัศน์ที่จัดได้ไปออกแบบโปรแกรม ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

ควรสังเคราะห์ลักษณะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยจริง ๆ และหลักการใดที่มีความหมายใกล้เคียงกันควรหลอมเป็นกลุ่มเดียวกัน

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

ค่านิยมใหม่ส่วนใหญ่มีความเหมาะสม เป็นไปได้ เป็นรูปธรรม แต่บางประเด็นเช่น “เป็นทั้งแบบทางการและไม่ทางการ” ผู้วิจัยควรพิจารณาว่าจะนำมาใช้ได้หรือไม่ เพราะโปรแกรมที่นำมาพัฒนาบุคลากรนี้มีลักษณะที่เป็นทางการ มีกระบวนการดำเนินการพัฒนาที่เป็นทางการชัดเจน

(ดร.พิษณุ ตูลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

จัดกลุ่มกระบวนทัศน์ใหม่ที่มีลักษณะคล้ายกันแต่ความหมายไม่เปลี่ยนเข้าด้วยกัน จะทำให้เห็นกระบวนทัศน์ในโปรแกรมชัดเจน และการออกแบบโปรแกรมจะตรงเป้าหมาย

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แนวคิดค่านิยมใหม่และกระบวนทัศน์ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพเพื่อนำไปปรับปรุงกรอบแนวคิดโปรแกรมได้ดังนี้ (1) วิเคราะห์ลักษณะค่านิยมใหม่ที่สอดคล้องที่สุดกับวัตถุประสงค์การพัฒนาวิชาชีพตามโปรแกรม (2) จัดกลุ่มค่านิยมและกระบวนทัศน์ใหม่ที่มีความหมายใกล้เคียงกันเข้าด้วยกัน (3) นำผลสรุปค่านิยมและกระบวนทัศน์ใหม่ที่วิเคราะห์ได้มาออกแบบโปรแกรม

1.1.5 การเสริมสร้างพลังอำนาจ เพื่อเป็นพลังผลักดันศักยภาพที่อยู่ในบุคคลให้เอาชนะอุปสรรคที่ขัดขวางการดำเนินการเพื่อให้บรรลุจุดหมายของตนและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ เพื่อเป็นพลังผลักดันศักยภาพของผู้ร่วมโปรแกรม ให้เอาชนะอุปสรรคที่ขัดขวางการดำเนินการเพื่อการบรรลุจุดหมายของตนและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้ให้สัมภาษณ์สนับสนุนกับแนวคิดดังกล่าวคือ เห็นด้วยในการเสริมสร้างพลังอำนาจโดยการจัดทำเอกสารเสริมความรู้ให้ผู้ร่วมโปรแกรมได้ศึกษา ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การเสริมพลัง นอกจากการจัดทำเอกสารเสริมความรู้แล้ว อาจมีการรวบรวมแหล่งความรู้และสร้างบรรยากาศด้วยการพบปะสนทนาระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมโปรแกรมในลักษณะที่ไม่เป็นทางการด้วย และมีแนวทางอื่น ๆ อีกมากที่ต้องคิดดี ๆ

(ศ.กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 4 ก.พ. 52)

เอกสารเสริมความรู้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนา บางเรื่องอาจนำมาจากเอกสาร ตำรา ที่นักวิชาการได้เขียนไว้ หรือนำมาจากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือผู้วิจัยทำการรวบรวม เรียบเรียงใหม่ให้เหมาะสมสอดคล้องกับโปรแกรมก็สามารถทำได้

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

เอกสารเสริมความรู้ต้องมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 3 ด้านที่จะพัฒนาตลอดทั้งมีแบบฝึกแต่ละเรื่อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และประเมินตนเองไปด้วย

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

การเสริมความรู้นอกจากจะทำในรูปแบบเอกสารแล้ว อาจทำในเป็น ซีดีด้วยก็ได้เพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงความรู้ที่หลากหลาย ให้ผู้ร่วมโครงการได้ศึกษาตามความสะดวก และตามศักยภาพแต่ละบุคคล

(ดร.พิษณุ ตลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

การสนับสนุนด้านเอกสารความรู้จะช่วยให้ผู้รับการพัฒนาศึกษาตามโปรแกรมสะดวกในการศึกษาค้นคว้า ลดเวลาในการหาแหล่งศึกษาข้อมูล ในองค์ประกอบที่ต้องการพัฒนา แต่เอกสารนั้นต้องมีความสมบูรณ์ของเนื้อหาและทำความเข้าใจได้ง่ายวิธีการนำเสนอก็เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องคำนึง การออกแบบที่ดึงดูดให้อยากหยิบมาอ่าน ทุกอย่างที่ได้พูดมาล้วนเป็นปัจจัยที่เอกสารเสริมความรู้จะช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนา

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ข้อเสนอแนะแนวคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจ เพื่อเป็นพลังผลักดันศักยภาพของผู้ร่วมโปรแกรม ให้เอาชนะอุปสรรคที่ขัดขวางการดำเนินการเพื่อการบรรลุจุดหมายของตนและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้ให้สัมภาษณ์เสนอแนะแนวคิดดังกล่าวดังคำสัมภาษณ์ข้างต้น

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้ร่วมโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อนำไปปรับปรุงกรอบแนวคิดโปรแกรมได้ดังนี้ (1) เอกสารเสริมความรู้ต้องมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน (2) เอกสารมีความสมบูรณ์ของเนื้อหาและทำความเข้าใจได้ง่าย (3) การออกแบบตลอดทั้งวิธีการนำเสนอน่าสนใจ (4) มีแบบฝึกให้ผู้รับการพัฒนาก่อให้เกิดการเรียนรู้ (5) การจัดทำเอกสารสามารถนำมาจากเอกสาร ตำรา ที่นักวิชาการได้เขียนไว้ หรือนำมาจากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือผู้วิจัยทำการรวบรวมเรียบเรียงใหม่ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาตามโปรแกรม (6) เพิ่มช่องทางการศึกษาที่หลากหลายในรูปแบบ ซีดี การรวบรวมแหล่งความรู้ หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม (7) สร้างบรรยากาศการพบปะสนทนาระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมโปรแกรมในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ

1.1.6 รูปแบบการพัฒนา จากการสังเคราะห์ผลการวิจัย ที่ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ 7 รูปแบบ ซึ่งในการวิจัยนี้ได้จัดกลุ่มรูปแบบการพัฒนาดังกล่าวเป็น 3 กลุ่ม กำหนดแต่ละกลุ่มมีลักษณะการพัฒนาที่สอดคล้องกับรูปแบบดังนี้ กลุ่ม 1 การพัฒนาโดยรูปแบบการฝึกอบรม และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา ในลักษณะการสร้างสรรค์ปณิธานร่วมภาวะผู้นำทางวิชาการ กลุ่ม 2 การพัฒนาโดยรูปแบบการพัฒนาตนเอง และรูปแบบการสืบค้นหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการจากศูนย์พัฒนา วิชาการและการวิจัย กลุ่ม 3 คือ รูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง และรูปแบบการสังเกตหรือ การประเมินจากเครือข่ายการพัฒนาวิชาการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มีทั้งข้อสนับสนุนและ ข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อสนับสนุนข้อสนับสนุนแนวคิดการพัฒนาวิชาชีพ 7 รูปแบบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ให้ สัมภาษณ์ให้ข้อสนับสนุนในการพัฒนาวิชาชีพตามรูปแบบดังกล่าวดังกล่าวคำสัมภาษณ์ที่ว่า

แสดงความสัมพันธ์ของการนำรูปแบบการพัฒนากับลักษณะการพัฒนา สู่โครงการทั้งสามให้ เห็นภาพการบูรณาการแนวคิดด้วย

(ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 23 ม.ค. 52)

ทุกรูปแบบจะมีการบูรณาการในนำมาใช้อย่างลงตัว บางรูปแบบใช้ได้กับทั้งสามโครงการ บาง รูปแบบอาจใช้ได้ดีเฉพาะโครงการใดโครงการหนึ่ง ดังนั้นการสะท้อนผลในระหว่างปฏิบัติงาน ของผู้รับการพัฒนา จะทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับรูปแบบที่มีประสิทธิภาพสำหรับเขาที่ชัดเจนขึ้น

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

การจะใช้รูปแบบการพัฒนารูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือหลากหลายรูปแบบนั้น สิ่งที่ต้อง คำนึงถึงก็คือ ความเป็นไปได้ของรูปแบบนั้น ๆ ว่าเหมาะสมกับกลุ่มที่รับการพัฒนาเพียงใด ผู้วิจัยต้องคำนึงถึงศักยภาพตลอดทั้งวิธีการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลด้วย

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

ความคุ้มค่าของงบประมาณหรือทรัพยากรที่จะใช้ในการพัฒนาเป็นเรื่องที่ผู้วิจัยจะต้องนำมา พิจารณาประกอบด้วย นอกจากนี้ยังคำนึงความสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาด้วยว่าการ พัฒนาระดับสถานศึกษานั้นควรมุ่งไปที่การพัฒนาระหว่างปฏิบัติงานให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ ต่อการพัฒนาวิชาชีพที่เกิดผลกับผู้เรียน ไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแก่บุคลากร

(ดร.พิษณุ ตุลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

รูปแบบการพัฒนาศาสนาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันส่วนมากเป็นแบบการฝึกอบรม ได้ผลมาน้อยตามความเหมาะสมกับโครงการ การพัฒนาวิชาชีพเป็นการพัฒนาใน รายละเอียดที่ซับซ้อน จึงไม่สามารถใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งได้กับทุกกิจกรรมกับทุกคน แต่การ พัฒนาในระหว่างปฏิบัติงาน จะทำให้เกิดการเรียนรู้จากสภาพจริงได้ดี

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาวิชาชีพ 7 รูปแบบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพด้วยรูปแบบดังกล่าวคือ แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบการพัฒนา กับลักษณะการพัฒนา หา รูปแบบที่มีประสิทธิผลโดยการสะท้อนผลของผู้รับการพัฒนา ระหว่างทดลอง พิจารณา ศักยภาพและวิธีการเรียนรู้ของผู้ร่วมพัฒนาแต่ละคนกับรูปแบบการพัฒนา ความคุ้มค่าของทรัพยากรใช้แต่ละ รูปแบบ เน้นการพัฒนาในระหว่างปฏิบัติงาน ดังคำสัมภาษณ์เดียวกันที่กล่าวถึงข้างต้น

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านรูปแบบการพัฒนา เพื่อนำไปปรับปรุงกรอบแนวคิดโปรแกรมได้ดังนี้ (1) แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบการพัฒนา กับลักษณะการพัฒนา (2) หา รูปแบบที่มีประสิทธิผลจากการสะท้อนผลของผู้รับการพัฒนา ระหว่างทดลอง (3) พิจารณา ศักยภาพและวิธีการเรียนรู้ของผู้ร่วมพัฒนาแต่ละคนกับรูปแบบการพัฒนา (4) คำนึงถึงความคุ้มค่าในการใช้แต่ละรูปแบบ (5) เน้นการพัฒนาในระหว่างปฏิบัติงาน

1.1.7 การประเมินผลการพัฒนา ที่ประกอบด้วย การประเมินปฏิภณิยาผู้ร่วมโปรแกรม การประเมินการเรียนรู้ของผู้ร่วมโปรแกรม การประเมินการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการของสถานศึกษา การประเมิน การใช้ความรู้และทักษะใหม่ของผู้ร่วมโปรแกรม การประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน และการ ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อปรากฏการณ์ทางวิชาการด้วย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์มี ข้อเสนอแนะและเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

ข้อเสนอแนะแนวคิดการประเมินผลการพัฒนา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ให้ ข้อเสนอแนะการประเมินผลการพัฒนา ดังกล่าวคือ แนวทางการตั้งคำถามมีความเหมาะสมทั้งลักษณะข้อ คำถาม เครื่องมือประเมินสิ่งที่ประเมินและการใช้ข้อมูล ทำให้ทราบคุณภาพในการดำเนินโครงการ และมีความ ครอบคลุมทั้งด้านการตอบสนอง การเปลี่ยนแปลงความรู้ความคิดและทักษะ พฤติกรรมการนำความรู้และ ทักษะไปใช้ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ตลอดจนผลกระทบต่อนักเรียน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การตั้งคำถามเกี่ยวกับลักษณะข้อคำถามในการประเมิน เครื่องมือรวบรวมข้อมูล สิ่ง ที่ ต้องการประเมิน การใช้ข้อมูลจากการประเมิน มีความสัมพันธ์กัน และเหมาะสมในการ ประเมินแต่ละประเภท การเรียนรู้เป็นกระบวนการทำกิจกรรมและสร้างแนวคิดใหม่ ๆ บนพื้น ฐานความรู้เดิมของแต่ละคนที่ไม่สามารถวัดด้วยการทดสอบเพียงอย่างเดียว การประเมินด้วย วิธีการที่หลากหลายดังกล่าวสอดคล้องกับการประเมินแนวใหม่

(ศ.กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 4 ก.พ. 52)

การประเมินดังกล่าวทำให้ทราบคุณภาพในการดำเนินโครงการตั้งแต่ต้นจนจบ ความพึงพอใจ ของผู้รับบริการ ตลอดจนผลกระทบต่อนักเรียนอันเนื่องมาจากโครงการ

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

การประเมินดังกล่าวมีความครอบคลุมทั้งการตอบสนองผู้รับการพัฒนา ประเมินการ เปลี่ยนแปลงด้านความรู้และความสามารถในการปฏิบัติ พฤติกรรมในการนำความรู้และทักษะ ที่ได้จากการพัฒนาไปปฏิบัติ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนและคุณภาพนักเรียน

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

การประเมินการพัฒนานี้เป็นการประยุกต์แนวคิดการประเมินสองส่วนคือการประเมินในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการซึ่งมีความสำคัญมากซึ่งเป็นการประเมินภายในตัวโครงการเอง ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลที่จะมีต่อผู้รับบริการจากการพัฒนาตามโครงการเลย มาบูรณาการกับการประเมินผลที่เกิดกับคุณภาพและความพึงพอใจของนักเรียนจึงจัดว่าเป็นการตัดสินคุณค่าของโครงการจากการสังเกตภายนอก

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ข้อเสนอแนะการประเมินผลการพัฒนาตามโปรแกรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อเสนอแนะกับแนวคิดดังกล่าวคือ พิจารณาประเด็นการประเมินจากวัตถุประสงค์โครงการ ตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์และความความสัมพันธ์รายละเอียดโครงการ การสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามกำหนดนิยามและเกณฑ์การประเมินสามารถเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลง ควรคำนึงถึงวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวม ทั้งจากการสอบถาม การสังเกตจากการสะท้อนผลการปฏิบัติงานการวิเคราะห์เอกสารผลงานที่เกี่ยวข้องกับแต่ละโครงการ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การสร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะพึงประสงค์ต้องมีการกำหนดนิยาม และเกณฑ์ที่ใช้ตลอดจนการแปลความหมาย ซึ่งแบ่งตามฐานการเปรียบเทียบเพื่อตีความ ได้ 3 ประเภทคือ ตัวบ่งชี้ซึ่งกลุ่มสังเกต และสังเกต อันหลังนี้เป็นตัวบ่งชี้ที่มีการแปลความหมายเทียบกับสภาพเดิม ณ จุดหรือช่วงเวลาที่แตกต่างกัน เป็นตัวบ่งชี้ที่บอกถึงความเปลี่ยนแปลงหรือระดับการพัฒนา

(ศ.กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 4 ก.พ. 52)

ประเด็นที่เราต้องการประเมินจะพิจารณาจากวัตถุประสงค์โครงการ ผู้ประเมินต้องตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์และรายละเอียดของโครงการก่อนที่จะประเมินแต่ละประเภท ว่าทุกประเด็นสัมพันธ์กัน

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

ผลการประเมินแต่ละประเภทจะนำไปใช้พัฒนาประสิทธิภาพโปรแกรมประเด็นการประเมินแต่ละประเภทจึงต่างกัน การประเมินภาคสนามด้วยวิธีการที่หลากหลายในภาคสนามควรคำนึงถึงวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวม ทั้งจากการสอบถาม การสังเกตจากการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์เอกสารผลงานที่เกี่ยวข้องกับแต่ละโครงการ

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้านการประเมินผลวิชาชีพ มีข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดโปรแกรมดังนี้ (1) พิจารณาประเด็นการประเมินจากวัตถุประสงค์โครงการโดยตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์และความความสัมพันธ์ในรายละเอียดโครงการ (2) สร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามกำหนดนิยามและเกณฑ์การประเมินที่สามารถเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลง ณ เวลาใดเวลาหนึ่งได้ (3) ควรคำนึงถึงวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวม ทั้งจากการสอบถาม การสังเกตจากการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และจากการวิเคราะห์เอกสารผลงานที่เกี่ยวข้องกับแต่ละโครงการ

1.1.8 การออกแบบโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยตารางเหตุผลสัมพันธ์ (Log Frame) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า มีข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

ข้อเสนอแนะแนวคิดประยุกต์ใช้ Log Frame เพื่อออกแบบโปรแกรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อเสนอดังกล่าวคือ หากมีรายละเอียดโครงการแล้วสามารถออกแบบการพัฒนาได้ง่าย ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การสร้างตารางเหตุผลสัมพันธ์ จะสามารถทำได้ง่ายหากมีรายละเอียดของโครงการอยู่ในระดับหนึ่งแล้ว แต่ละหัวข้อก็จะถูกรวบรวมอยู่ในลักษณะที่ตรวจสอบได้ง่ายโดยอาศัยหลักการแสดงความสัมพันธ์ในเชิงที่เป็นเหตุเป็นผลแบบต่อเนื่องประสานทั้งแนวนอนและแนวตั้ง แล้วบรรจุในตารางเมตริกซ์ การกำหนดองค์ประกอบในแนวตั้งอาจเห็นได้ใน 2 แบบ คือแบบที่ไม่ได้มีการกำหนดกิจกรรม และแบบที่มีการกำหนดกิจกรรม ในการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทางการศึกษา ควรมีการกำหนดกิจกรรมโครงการก่อน

(ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิชาสารณ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 23 ม.ค. 52)

การวางแผนแบบ log frame เป็นการวางแผนที่มีการจัดกระทำอย่างละเอียดรอบคอบ โดยยึดวัตถุประสงค์ของแผนเป็นหลัก การกำหนดกิจกรรม ทรัพยากรที่ใช้ ล้วนตอบสนองความต้องการของผลงาน และวัตถุประสงค์ดังกล่าว ที่ตรวจสอบความสอดคล้องนี้ได้สะดวกจากตาราง 1-2 แผ่น

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

Log Frame เป็นการวางแผนที่มีความเป็นรูปธรรม มีความเหมาะสมต่อการพัฒนาวิชาชีพในแง่ที่ว่าสามารถมองเห็นการพัฒนาเป็นรูปธรรม เห็นความสัมพันธ์ของการพัฒนาดังแต่ละระดับชั้นตั้งแต่ต้นสู่ล่างในแนวตั้ง และสามารถตรวจสอบความถูกต้องในแต่ละระดับจากแหล่งข้อมูลที่กำหนดไว้ชัดเจนในแนวนอน พร้อมทั้งให้ข้อสังเกตที่พึงระวังที่อาจทำให้การดำเนินงานโครงการประสบความล้มเหลว

(ดร.พิษณุ ดุลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

การวางแผนแบบ Log Frame อาจใช้ควบคู่กับการวางแผนโครงการประเภทอื่น ก็จะทำให้รายละเอียดมากขึ้นหากโครงการไม่สลับซับซ้อนอาจใช้ Bar chart ควบคู่กัน ก็จะทำให้การวางแผนโครงการมีความสมบูรณ์ขึ้น

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้ Log Frame เพื่อออกแบบโปรแกรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อเสนอแนะกับแนวคิดดังกล่าวคือ การกำหนดองค์ประกอบในแนวตั้งควรเป็นแบบที่มีการกำหนดกิจกรรม อาจใช้ควบคู่กับการวางแผนโครงการประเภทอื่น ดังคำสัมภาษณ์ที่ปรากฏข้างต้น

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ด้านการประยุกต์ใช้ Log Frame เพื่อออกแบบโปรแกรม มีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดโปรแกรม ดังนี้ (1) การกำหนดองค์ประกอบในแนวตั้ง

ควรเป็นแบบที่มีการกำหนดกิจกรรม (2) อาจใช้ควบคู่กับการวางแผนโครงการประเภทอื่น (3) หากโครงการไม่สลับซับซ้อนอาจใช้ Bar chart ควบคู่กัน

1.2 การสังเคราะห์โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2.1 การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ: พัฒนาในประเด็นอะไร การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ (1) องค์ประกอบหลักด้านความรู้พื้นฐาน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการ การคาดหวังการพัฒนางานด้านวิชาการและขอช่วยภาระงาน ลักษณะของโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จ การพัฒนาวิชาชีพบุคลากรในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน การวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนางานวิชาการ (2) องค์ประกอบหลักด้านบทบาท ประกอบด้วย บทบาทการนำ การจูงใจ การติดต่อสื่อสาร การบริหารกลุ่ม บทบาทการเป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศ บทบาทการตัดสินใจร่วม (3) องค์ประกอบหลักด้านทักษะการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาวิชาการ และกลไกสนับสนุนการนำแผนสู่การปฏิบัติ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า มีเฉพาะข้อสนับสนุนคือมีความครอบคลุมการปฏิบัติหน้าที่ประจำของครู องค์ประกอบการพัฒนาเป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพนักเรียน การพัฒนาดังกล่าวส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในด้านครูและคุณลักษณะพึงประสงค์นักเรียน และเป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อการรับรองคุณภาพจากการประเมินภายนอกโดยเฉพาะมาตรฐานด้านนักเรียน ครู และผู้บริหารที่มีความเชื่อมโยงกันดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

งานสำคัญของโรงเรียนคืองานวิชาการหากดำเนินงานผิดพลาดก็น่าจะพิจารณาได้ว่าโรงเรียนนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ ตรงกันข้ามหากโรงเรียนประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการ โรงเรียนนั้นก็ได้รับการยกย่องและยอมรับว่ามีคุณภาพ การพัฒนาครูในองค์ประกอบดังกล่าวซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิชาการโดยตรงจึงเป็นเรื่องสมควรมาก

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

องค์ประกอบทั้งหมดเป็นวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนในด้านครูและคุณลักษณะพึงประสงค์นักเรียน การยึดขอช่วยงานวิชาการเป็นกรอบในการพัฒนา การรู้เข้าใจและแสดงบทบาทของผู้นำทางวิชาการได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา และนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนคาดหวังให้เกิดกับครูอยู่แล้ว แต่ปัจจุบันยังผดหวังอยู่บ้าง การพัฒนาดังกล่าวจึงเป็นทางออกที่ถูกต้อง

(ดร.สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

ผลการประเมินคุณภาพภายนอกที่ผ่านมา โรงเรียนในสังกัด สพฐ. กว่า 20,000 โรงเรียน ที่จัดการศึกษาไม่ได้มาตรฐานจึงไม่ได้รับการรับรองจาก สมศ. โดยเฉพาะด้านผู้เรียน ครู และผู้บริหารที่มีความเชื่อมโยงกัน และเป็นผลโดยตรงจากงานวิชาการที่เป็นงานหลักของครูทุกคนนั่นเอง

(ดร.พิษณุ ตุลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

การสร้างคุณภาพโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการจัดการตาม ขอบข่ายงานวิชาการทั้ง 8 งาน และเป็นที่ทราบกันดีว่าทุกงานมีความสำคัญในอันดับต้นๆ โดยครูจะต้องแสดงบทบาทเหล่านั้นอย่างมีวิสัยทัศน์มีความสามารถที่จะสื่อสารให้ทุกคน ทราบ ทิศทาง ความเคลื่อนไหว และความก้าวหน้าในการดำเนินงานในโรงเรียน ด้วยความมุ่งมั่นเพื่อ ความพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ทุกอย่างครบถ้วนในองค์ประกอบการพัฒนาแล้ว

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

1.2.2 การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ: ใช้รูปแบบการพัฒนาอย่างไร การวิจัยครั้งนี้มี รูปแบบการพัฒนา 7 รูปแบบ และผู้วิจัยจัดกลุ่มการพัฒนาโดยยึดรูปแบบการพัฒนาเป็นเกณฑ์ในการจัด แบ่งเป็น 3 กลุ่มจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น คือ

(1) กลุ่มการพัฒนาโดยรูปแบบการฝึกอบรม และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องใน กระบวนการพัฒนา ในลักษณะการสร้างพันธมิตรร่วมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้วยโครงการสร้างพันธมิตรร่วม พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ โครงการดังกล่าวออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดสำคัญตามรูปแบบที่กำหนดของ โครงการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่าข้อสนับสนุนและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

ข้อสนับสนุนการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาของกลุ่มดังกล่าวคือ งานที่เกี่ยวข้องกับ วิชาการ ภายใต้บรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน จากการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันในสถานศึกษา จะส่งผลถึง ความสำเร็จของผู้เรียน และความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู ด้วยความเข้าใจที่ติดต่อกัน มีความรักสามัคคี ช่วยเหลือกัน ยกย่องให้เกียรติกัน และภูมิใจร่วมกัน การชี้้นำให้เกี่ยวข้องเข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของ การพัฒนา เพื่อให้เกิดการรวมพลังในการตั้งพันธมิตรร่วมกัน ประสานสัมพันธ์กันเพื่อพัฒนาวิชาชีพและงาน วิชาการ การเสริมสร้างความร่วมมือของบุคลากรในสถานศึกษาเป็นการกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจร่วมกัน ดังคำ สัมภาษณ์ที่ว่า

การสร้างความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาด้วยการอบรมและการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องใน กระบวนการพัฒนา จะเป็นการกระตุ้นให้ครูทุกคนระดมสมองกันในการเชื่อมโยงวิสัยทัศน์ โรงเรียนไปสู่การปฏิบัติอย่างมีความหมายเพราะมีพันธะสัญญาต่อกันตามพันธาน

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

หลังการอบรมพัฒนาทำความเข้าใจแล้ว หากครูนำความรู้เบื้องต้นที่ได้รับมาทบทวนและสรุป แนวทางการพัฒนาร่วมกันตามพันธานว่าแต่ละคนจะทำอะไร ตามเป้าหมายกลุ่ม และแต่ละ กลุ่มจะทำอะไรตามเป้าหมายโรงเรียน ในระหว่างปฏิบัติงาน และมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม เพื่อการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการสะท้อนผลการพัฒนาร่วมกันและหาทางปรับปรุงแก้ไข อย่างต่อเนื่องให้พันธมิตรที่ตั้งไว้ร่วมกันมีความหมายต่อการปฏิบัติ การพัฒนาวิชาชีพและ คุณภาพนักเรียนก็เป็นเรื่องเดียวกัน

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

การอบรมเพื่อชี้้นำให้ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาได้เข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการ พัฒนา เพื่อให้เกิดการรวมพลังในการตั้งพันธมิตรร่วมกันและประสานสัมพันธ์กันเพื่อพัฒนา

วิชาชีพและงานวิชาการ รวมทั้งการเสริมสร้างความร่วมมือจากบุคลากรทุกคนเป็นการกระตุ้นให้เกิดการตัดสินใจร่วมกัน

(ดร.พิษณุ ตูลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

การอบรมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาความรู้ บทบาทและทักษะที่พึงเกิดและเปิดโอกาสให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาในระหว่างปฏิบัติงานตามความก้าวหน้าของครูและความสำเร็จของผู้เรียนด้วยการตั้งปณิธานร่วมกัน ด้วยวิธีการที่มีรูปแบบที่น่าเชื่อถือ และมีกรณีศึกษา นำมาติดตามให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานเป็นเงื่อนไขความสำเร็จที่สำคัญ

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ข้อเสนอแนะการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูกลุ่มนี้คือ ควรแสดงการเชื่อมโยงการพัฒนาโดยรูปแบบการฝึกอบรม และการมีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา ตามโครงการสร้างปณิธานร่วมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ให้ชัดเจน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การบูรณาการแนวคิดหลักสู่การออกแบบโครงการ ควรสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ในการนำแต่ละแนวคิดหลักสู่การออกแบบให้ชัดเจน จึงจะวิเคราะห์ได้ว่าแต่ละโครงการนำแนวคิดหลักมาออกแบบอย่างไร เหมาะสมหรือไม่

(ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิชาสารณ, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 23 ม.ค. 52)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาครูที่ใช้รูปแบบการฝึกอบรม และการมีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา ที่นำไปสู่โครงการสร้างปณิธานร่วมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการนั้น คือ การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาสู่การออกแบบโครงการให้เห็นการเชื่อมโยงแนวคิดหลักที่สัมพันธ์กับโครงการสร้างปณิธานร่วมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ

(2) กลุ่มการพัฒนาโดยรูปแบบการพัฒนาตนเอง และรูปแบบการสืบค้นหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการจากศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัย ด้วยโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบข้อเสนอแนะรูปแบบดังกล่าว คือ การจัดตั้งศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัยเป็นการบุกเบิกการพัฒนาความก้าวหน้าในการพัฒนาวิชาชีพครูจากศูนย์วิชาการที่มีประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นในโรงเรียน ศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัยเป็นหน่วยบริการการสืบค้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในลักษณะการวิจัยปฏิบัติการ ศูนย์พัฒนาวิชาการเป็นช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาวิชาการ ศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัยจะนำไปสู่ประสิทธิผลในการพัฒนาวิชาชีพของครูที่ส่งผลต่อนักเรียน ศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัยมีบทบาทสำคัญในการดำเนินการเชื่อมโยง และประสานสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายทางวิชาการ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การจัดตั้งศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัยเป็นกลไกในการขับเคลื่อนและบุกเบิกการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพครูในอีกมิติหนึ่ง ที่เหมาะสมสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ที่เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญต่อประสิทธิผลโรงเรียน

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

ศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัยเป็นหน่วยบริการการสืบค้นของบุคลากรเพื่อการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการในลักษณะการวิจัยปฏิบัติการ โดยอาจสืบค้นเดี่ยว สืบค้นร่วมกันและนำสิ่งที่ค้นพบจากศูนย์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อการพัฒนาวิชาการในลักษณะของการวิจัยหรือการสร้างนวัตกรรมอื่น ๆ

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

ศูนย์พัฒนาวิชาการเป็นช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศที่หลากหลายทั้งอินเทอร์เน็ต เอกสารงานวิจัย เอกสารทางวิชาการ และบริการอื่น ๆ ที่สนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเสมือนแหล่งรวมวิทยบริการครบวงจร ศูนย์ฯที่มีประสิทธิภาพ จะส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพของครูและคุณภาพนักเรียน

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ข้อเสนอแนะการสังเคราะห์รูปแบบดังกล่าวคือ การสังเคราะห์โปรแกรมให้เห็นการเชื่อมโยงแนวคิดหลักสู่การปฏิบัติให้ชัดเจน ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การบูรณาการแนวคิดหลักสู่การออกแบบโครงการ ควรสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ในการนำแต่ละแนวคิดหลักสู่การออกแบบให้ชัดเจน จึงจะวิเคราะห์ได้ว่าแต่ละโครงการนำแนวคิดหลักมาออกแบบอย่างไร เหมาะสมหรือไม่

(ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 23 ม.ค. 52)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนา กลุ่มที่ใช้รูปแบบการพัฒนาตนเอง และรูปแบบการสืบค้นหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการจากศูนย์พัฒนาวิชาการ และการวิจัย มีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดโปรแกรม คือการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาสู่การออกแบบโครงการให้เห็นการเชื่อมโยงแนวคิดหลักที่สัมพันธ์กับโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัยที่ชัดเจน

(3) รูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง และรูปแบบการสังเกตหรือการประเมินร่วมกับเครือข่าย ด้วยโครงการสร้างเครือข่ายพัฒนาวิชาการ มีข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบข้อเสนอแนะการสังเคราะห์รูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง และรูปแบบการสังเกตหรือการประเมินร่วมกับเครือข่าย ที่นำไปสู่โครงการสร้างเครือข่ายพัฒนาวิชาการ คือ การสร้างเครือข่ายเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยนำผลการเรียนรู้ร่วมกันมาใช้ในการพัฒนาวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ลักษณะการทำงานของเครือข่ายเป็นการประสานงานที่โยกย้ายการทำงานของกลุ่มสมาชิกภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาทางวิชาการ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การสร้างเครือข่ายเป็นการรวมพลังทำงานพัฒนาในเชิงรุก เพราะเป็นการพึ่งพิงซึ่งกันและกัน มากกว่าที่จะแข่งขันกัน การสร้างเครือข่ายเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยนำผลการเรียนรู้ร่วมกันมาใช้ในการพัฒนาวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

เครือข่ายพัฒนาวิชาการที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสนอข้อมูลข่าวสารร่วมกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน ภายใต้ระเบียบที่สมาชิกร่วมกันกำหนดการสร้างเครือข่ายที่มีเป้าหมายชัดเจนตามขอบข่ายงานวิชาการ จะทำให้สมาชิกที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันเข้ามาเป็นสมาชิกโดยสมัครใจ ซึ่งขอบข่ายดังกล่าวก็ถือเป็นงานหลักของทุกโรงเรียนอยู่แล้ว หากมีการสร้างเครือข่ายขึ้นก็จะช่วยแก้ไขปัญหางานดังกล่าวได้ดี

(ดร.พิษณุ ตุลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

ความเข้มแข็งของการร่วมกันเป็นเครือข่าย จะนำไปสู่ความเข้มแข็งโดยรวมของเครือข่ายด้วย ดังนั้นนอกจากการสร้างเครือข่ายแล้วการพัฒนาเครือข่ายอย่างต่อเนื่องก็เป็นเรื่องสำคัญเช่นกัน เพราะความสำเร็จของเครือข่ายไม่ใช่ว่าได้มาหรือเป็นไปในชั่วข้ามคืน ต้องใช้เวลาในการบ่มเพาะความสัมพันธ์ให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพด้วย

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ข้อเสนอแนะการสังเคราะห์รูปแบบดังกล่าว คือ การสังเคราะห์โปรแกรมให้เห็นการเชื่อมโยงแนวคิดหลักสู่การปฏิบัติให้ชัดเจน การสร้างเครือข่ายต้องคำนึงถึงความสมัครใจด้วย ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การบูรณาการแนวคิดหลักสู่การออกแบบโครงการ ควรสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ในการนำแต่ละแนวคิดหลักสู่การออกแบบให้ชัดเจน จึงจะวิเคราะห์ได้ว่าแต่ละโครงการนำแนวคิดหลักมาออกแบบอย่างไร เหมาะสมหรือไม่ และการสร้างเครือข่ายมีลักษณะเป็นการประสานงาน การสื่อสาร การมีมนุษยสัมพันธ์ การมีความมุ่งมั่นในการพัฒนา การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และอาจมีเรื่องการเจรจาต่อรองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ

(ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิศวลาภรณ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 23 ม.ค. 52)

การสร้างเครือข่ายพึงระลึกเสมอว่าต้องได้รับประโยชน์ร่วมกันก็เป็นสิ่งจำเป็น จึงต้องทำความเข้าใจแต่แรกว่าสมาชิกจำเป็นต้องยอมสละบางอย่าง เพื่อให้การทำงานเครือข่ายประสบผลสำเร็จ และต้องหมั่นสรุปบทเรียนจากการทำงาน

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

เครือข่ายที่ตั้งขึ้นอาจเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ หากมีระยะเวลาในการสร้างเครือข่ายจำกัด ในระยะแรกก็อาจเป็นเครือข่ายที่ไม่เป็นทางการก่อน ก็ยึดความสมัครใจเป็นหลัก

(ดร.พิษณุ ตุลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

การสร้างเครือข่ายต้องใช้เวลา สมาชิกต้องให้เวลากับเครือข่าย หากไม่บริหารเวลาในการพบปะ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันก็ยากยิ่งจะสร้าง เพราะการมีเครือข่ายไม่ได้หมายถึงเพียงแค่ การมาทำงานเฉพาะกิจให้สำเร็จเท่านั้น แต่มันรวมถึงการมีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องและ ยั่งยืนด้วย

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการสังเคราะห์รูปแบบเป็นกลุ่ม รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง และรูปแบบการสังเกตหรือการประเมิน ร่วมกับเครือข่าย ที่นำไปสู่โครงการสร้าง เครือข่ายพัฒนาวิชาการนั้น มีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดโปรแกรม ดังนี้ (1) การสังเคราะห์ โปรแกรมให้เห็นการเชื่อมโยงแนวคิดหลักสู่การปฏิบัติให้ชัดเจน (2) การสร้างเครือข่ายต้องคำนึงถึงความ สมัยใจ (3) การสร้างเครือข่ายมีลักษณะเป็นการประสานงาน การสื่อสาร การมีมนุษยสัมพันธ์ การมีความ มุ่งมั่นในการพัฒนา การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และอาจมีเรื่องการเจรจาต่อรองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย (4) ทำ ความเข้าใจแต่แรกว่าสมาชิกจำเป็นต้องยอมสละบางอย่าง เพื่อให้การทำงานเครือข่ายประสบผลสำเร็จ และต้อง หมั่นสรุปบทเรียนจากการทำงาน (5) การมีเครือข่ายไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การมาทำงานเฉพาะกิจให้สำเร็จ เท่านั้น แต่มันรวมถึงการมีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนด้วย

1.2.3 การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ: คาดหวังให้เกิดการเรียนรู้อะไร การวิจัยครั้งนี้ให้ ความหมายการเรียนรู้ของผู้ร่วมโปรแกรม ที่หมายถึง การเกิดความรู้ (knowledge) เกิดความคิดที่จะนำความรู้ ไปใช้ได้ (thinking Process) เกิดทักษะหรือความชำนาญที่จะแก้ปัญหาได้อย่างฉลาด และสามารถประเมินผล ตนเองได้ว่า ควรปรับปรุงหรือควรแก้ไขตนเองอย่างไร เกี่ยวกับการพัฒนาด้านความรู้พื้นฐานทางวิชาการ การ ตระหนักและพัฒนาทักษะทางวิชาการ และทักษะเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาวิชาการ ตามโครงการ 3 โครงการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

ข้อเสนอแนะการสังเคราะห์สิ่งที่คาดหวังให้ผู้ร่วมโปรแกรมการเรียนรู้ดังกล่าว คือ การพัฒนาสอดคล้องกับหลักการและมาตรฐานของครู ที่ต้องมีความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ ตามที่คุรุสภากำหนด การพัฒนาดังกล่าวส่งผลให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและ สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษามีเรื่องที่ต้องมุ่งเน้นเป็นพิเศษหลาย เรื่องแต่ที่เน้นพิเศษลำดับแรกก็คือคุณภาพครูให้สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ การพัฒนาเพื่อให้ครูมองเห็น ช่องทางความก้าวหน้าในวิชาชีพควบคู่ไปกับคุณภาพนักเรียนไม่แยกส่วนกันจึงเป็นการพัฒนาที่มีความหมาย และเป็นสิ่งที่ครูทุกคนต้องการ และเป็นแนวทางการพัฒนาที่ชัดเจนเป็นระบบรูปแบบการพัฒนามีลักษณะที่เป็น การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนแสวงหาและค้นพบความรู้ตามองค์ประกอบที่มีการสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ ดังคำ สัมภาษณ์ที่ว่า

การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีเรื่องที่ต้องมุ่งเน้นเป็นพิเศษหลายเรื่อง แต่ที่เน้นพิเศษลำดับ แรกก็คือคุณภาพครูให้สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการคุณภาพครูเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่ คุณภาพผู้เรียน ถ้านับหนึ่งจากครูไม่มีคุณภาพโอกาสที่ผู้เรียนจะมีคุณภาพนั้นก็เป็นที่สงสัยที่ชัดเจน อยู่แล้ว เพราะฉะนั้นหัวใจสำคัญจึงอยู่ตรงนี้ การพัฒนาที่มีประสิทธิผลคือการให้ครูเกิดการ เรียนรู้และทักษะความชำนาญที่จะแก้ปัญหา และประเมินจุดเด่นจุดด้อยตนเอง เพื่อพัฒนาสู่ ครูมืออาชีพ

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

แนวคิดของผู้นำทางวิชาการที่หลากหลาย แต่ละแนวคิดล้วนได้รับการยอมรับในวงการการศึกษา และองค์ประกอบที่สังเคราะห์ได้มีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาของครู ที่สพฐ.เองก็มีนโยบายที่จะปฏิรูปสองในเรื่องนี้เช่นกัน

(ดร.พิษณุ ตุลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

เป็นการพัฒนาเพื่อให้ครูมองเห็นช่องทางความก้าวหน้าในวิชาชีพควบคู่ไปกับคุณภาพนักเรียน ไม่แยกส่วนกันกับงานประจำ และดำเนินการอย่างต่อเนื่องจึงเป็นการพัฒนาที่มีความหมายไม่เพิ่มภาระงาน แต่เกิดประโยชน์ตามที่ครูทุกคนปรารถนา

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ข้อเสนอแนะการสังเคราะห์สิ่งที่คาดหวังให้ผู้ร่วมโปรแกรมการเกิดความรู้ เกิดความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ได้ เกิดทักษะหรือความชำนาญที่จะแก้ปัญหาได้อย่างฉลาด และสามารถประเมินผลตนเองได้ว่า ควรปรับปรุงหรือควรแก้ไขตนเองอย่างไร เกี่ยวกับการพัฒนาด้านความรู้พื้นฐานทางวิชาการ การตระหนักและพัฒนาบทบาททางวิชาการ และทักษะการพัฒนางานวิชาการเพื่อการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา คือ ต้องกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ให้ผู้ร่วมพัฒนาได้รับทราบด้วยเพราะการเรียนรู้จะควบคู่กันเสมอ กับสาระที่เรียนรู้เสมอ ผลการเรียนรู้มี 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นสาระคือความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับสาระที่เรียนรู้ และส่วนที่เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้รับการพัฒนาเองต้องรู้และเข้าใจวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพตนเองด้วย และคำนึงถึงศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลด้วย ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

กระบวนการเรียนรู้จึงเกิดขึ้นลำพัง ไม่ได้จำเป็นต้องมีสาระที่เรียนรู้ควบคู่ไปด้วยกันเสมอในที่นี้ รูปแบบการพัฒนาเปรียบเสมือนกระบวนการเรียนรู้ แต่สาระการเรียนรู้ก็คือองค์ประกอบภาวะผู้นำทั้ง 3 ด้านนั่นเอง ซึ่งผู้รับการพัฒนาและผู้พัฒนาเองทำความเข้าใจให้ตรงกัน

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

ผลการเรียนรู้จึงมี 2 ส่วน คือส่วนที่เป็นสาระคือความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติเกี่ยวกับสาระที่เรียนรู้ และส่วนที่เป็นกระบวนการเรียนรู้หรือวิธีการเรียนรู้อันเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ต่อไป ผู้รับการพัฒนาเองต้องรู้และเข้าใจวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับศักยภาพตนเองด้วย อันนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องได้

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

รูปแบบของโปรแกรมส่งเสริมให้ผู้รับการพัฒนาแสวงหาและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง ถือเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ เพราะจะเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงและความภาคภูมิใจในตนเองจะตามมา ผู้วิจัยจึงพึงระลึกเสมอว่าทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้เองมิใช่ถูกสอนตลอดเวลา กิจกรรมแต่ละโครงการต้องมุ่งให้เขาแสวงหาเพื่อการค้นพบ

(ดร.พิษณุ ตุลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

ผู้วิจัยจำเป็นต้องจุดประกายความสนใจด้วยกิจกรรมที่ทำให้เกิดความรู้สึกอยากรู้องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ และอยากลองทำในชีวิตการทำงานประจำวัน และร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์ เปรียบเทียบเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่ได้รับกับการปฏิบัติ จนสามารถสรุปความคิดรวบยอดได้ กระทั่งเห็นคุณค่าความสำคัญที่จะปฏิบัติต่อเนื่องและเป็นแกนนำในการขยายผล

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

สรุปข้อเสนอแนะ การสังเคราะห์สิ่งที่คาดหวังให้ผู้ร่วมโปรแกรมการเกิดความรู้ เกิดความคิดที่จะนำความรู้ไปใช้ได้ เกิดทักษะหรือความชำนาญที่จะแก้ปัญหาได้อย่างฉลาด และสามารถประเมินผลตนเองได้ว่า ควรปรับปรุงหรือควรแก้ไขตนเองอย่างไร เกี่ยวกับการพัฒนาความรู้พื้นฐานทางวิชาการ การตระหนักและพัฒนาทักษะทางวิชาการ และทักษะการพัฒนางานวิชาการเพื่อการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา ตามโครงการ 3 โครงการ ดังนี้ (1) ต้องกำหนดสาระที่จะเรียนรู้ให้ผู้ร่วมพัฒนาได้รับทราบเสมอ (2) ผู้ร่วมพัฒนาจะต้องเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนเองเพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน นอกเหนือจากสาระความรู้ทั้ง 3 องค์ประกอบ (3) คำนึงถึงศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้รับการพัฒนาแต่ละบุคคล

1.2.4 การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ: คาดหวังให้เกิดการปฏิบัติอะไร การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการตามโปรแกรม เพื่อให้เกิดการปฏิบัติในการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนางานวิชาการตามขอบข่ายและกลไกการนำแผนสู่การปฏิบัติ ตามโครงการสร้างพันธมิตรร่วมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ สามารถจัดตั้งศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัย การบริหารจัดการและการใช้ศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างเครือข่ายพัฒนาวิชาการ มีการประสานงาน การสื่อสาร การสรุปรายงานผลการพัฒนาวิชาการร่วมกับเครือข่าย การปฏิบัติดังกล่าวจะส่งผลต่อการพัฒนาวิชาชีพเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และความพึงพอใจต่อปรากฏการณ์ทางวิชาการของนักเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า มีข้อเสนอแนะและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

ข้อเสนอแนะการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการพัฒนาวิชาชีพจะส่งผลต่อนักเรียน ที่ผู้ร่วมโปรแกรมจะต้องนำเอาความรู้และทักษะใหม่ที่ได้รับจากการพัฒนาตามโครงการทั้ง 3 โครงการคือ ข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามโครงการสร้างพันธมิตรร่วมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการคือ การวางแผนยุทธศาสตร์เป็นพื้นฐานสำคัญเบื้องต้นในการดำเนินงาน แผนยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพ เป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา การกำหนดยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดทิศทางของสถานศึกษาว่าจะมีแนวทางหรือกลไกการปฏิบัติสู่เป้าหมายนั้นอย่างไร ข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัยคือ การใช้ศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาการสร้างความรู้จากสื่อต่าง ๆ ที่หลากหลายภายในศูนย์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อการพัฒนาวิชาชีพ ในต่างประเทศมีการปรับเปลี่ยนห้องสมุดไปเป็นเปลี่ยนไปเป็นศูนย์วิชาการ กลายเป็นตัวอย่างของการจัดแบบใหม่ ส่วนโครงการสร้างเครือข่ายพัฒนาวิชาการ มีข้อเสนอแนะการปฏิบัติตามโครงการคือ การสร้างเครือข่ายจะเป็นการบุกเบิกร่วมกันของสมาชิกในการเป็นแกนนำความก้าวหน้าพัฒนาคุณภาพงานวิชาการอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นการระดมแนวคิดจากมวลสมาชิกการบริหารจัดการเครือข่าย การประสานงานติดต่อ และการนั้นสวนตั้งคำสัมภาษณ์ที่ว่า

งานสำคัญของโรงเรียนคืองานวิชาการหากดำเนินงานผิดพลาดก็น่าจะพิจารณาได้ว่าโรงเรียนนั้นประสบความสำเร็จตรงกันข้ามหากโรงเรียนประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการโรงเรียนนั้นก็ได้รับการยกย่องและยอมรับว่ามีคุณภาพ การพัฒนาครูในองค์ประกอบดังกล่าวซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิชาการโดยตรงจึงเป็นเรื่องสมควรมาก

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

องค์ประกอบทั้งหมดเป็นวิธีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มุ่งประสิทธิผลของโรงเรียนในด้านครูและคุณลักษณะพึงประสงค์นักเรียน การยึดขอบข่ายงานวิชาการเป็นกรอบในการพัฒนา การรู้เข้าใจและแสดงบทบาทของผู้นำทางวิชาการได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนา และนำสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม จึงเป็นสิ่งที่ทุกคนคาดหวังให้เกิดกับครูอยู่แล้ว แต่ปัจจุบันยังผิดหวังอยู่บ้าง การพัฒนาดังกล่าวจึงเป็นทางออกที่ถูกต้อง

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

การสร้างคุณภาพโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับนั้น จำเป็นที่จะต้องมีการจัดการตามขอบข่ายงานวิชาการทั้ง 8 งาน และเป็นที่ทราบกันดีว่าทุกงานมีความสำคัญในอันดับต้นๆ โดยครูจะต้องแสดงบทบาทเหล่านั้นอย่างมีวิสัยทัศน์ มีความสามารถที่จะสื่อสารให้ทุกคนทราบ ทิศทาง ความเคลื่อนไหว และความก้าวหน้าในการดำเนินงานในโรงเรียน ด้วยความมุ่งมั่นเพื่อความพอใจของผู้เกี่ยวข้อง ทุกอย่างครบถ้วนในองค์ประกอบการพัฒนาแล้ว

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

บุคลากรทุกคนมีโอกาสค้นคว้า มีโอกาสค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองเพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ได้ทุกรูปแบบ จึงทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างอิสระ

(ดร.พิษณุ ตุลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

ศูนย์วิชาการจะส่งเสริมการเรียนรู้ ให้ได้สำรวจ สืบค้นเอกสาร ข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เพื่อเป็นการเร้าให้มีความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้น จัดบริเวณให้มีพื้นที่ที่จะผลิตผลงานต่างๆ ที่จะช่วยเป็นสื่อให้เข้าใจความคิดของกันและกัน รวมทั้งการจัดหาข่าวสารข้อมูลให้ครูได้เลือกนำไปใช้ในห้องเรียนหรือตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้ครูมีวิธีการสอนและสร้างประสบการณ์ให้แก่ นักเรียนได้หลายรูปแบบ

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

การสร้างเครือข่ายเป็นการบุกเบิกร่วมกันของสมาชิกในการเป็นแกนนำความก้าวหน้าพัฒนาคุณภาพงานวิชาการอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นการระดมแนวคิดจากมวลสมาชิกการบริหารจัดการเครือข่าย การประสานงานติดต่อ

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

การสร้างเครือข่าย เป็นลักษณะการรวมกลุ่มกัน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพ การศึกษา โดยการปรึกษาหารือเพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงานของเครือข่ายได้เอง

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

ข้อเสนอแนะการสังเคราะห์สิ่งที่คาดหวังให้ผู้ร่วมโปรแกรมเกิดการปฏิบัติตาม ขอบข่ายงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 8 ด้าน เพื่อการพัฒนาวิชาชีพบุคลากรทาง การศึกษาที่จะส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวคือ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

ปณิธานที่ตั้งขึ้น ควรมีข้อความกระชับและสื่อความหมายครอบคลุมสิ่งที่จะดำเนินการ มี ลักษณะกระตุ้นและจูงใจให้ผู้ปฏิบัติเห็นความสำคัญที่จะทุ่มเทเพื่อการบรรลุผล

(ศ.กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 4 ก.พ. 52)

แนวความคิดของศูนย์วิชาการจะประสบผลสำเร็จได้ ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์วิชาการ คือ ผู้บริหาร ครูและผู้เชี่ยวชาญทางสื่อ นัก การศึกษาได้ตระหนักร่วมกันว่า การใช้สื่อการสอนในรูปแบบต่าง ๆ มีส่วนช่วยให้การศึกษา บรรลุเป้าหมาย จึงจำเป็นที่จะต้องมีความรู้และความสามารถในการปรับใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ต่อผู้ใช้ทุกคน

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

บุคลากรที่ทำงานในศูนย์วิชาการต้องมีความชำนาญมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารอย่างมี ประสิทธิภาพ เข้าใจลึกซึ้งในทฤษฎีทางการศึกษา การเรียนการสอนและการจัดหลักสูตร นอกเหนือไปจากการจัดและการให้บริการข้อมูลข่าวสารเท่านั้น

(ดร.สมศักดิ์ ตลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

สื่อ นวัตกรรม วัสดุอุปกรณ์ ที่บริการในศูนย์ต้องตรงจุดประสงค์ โดยเลือกและจัดให้ตรงกับ ความต้องการของผู้ใช้บริการ ตรงเวลาและเหมาะสมกับสถานที่และขนาดของกลุ่มผู้เรียนอย่าง มีประสิทธิภาพมีการจัดการที่ดีโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักใหญ่ ผู้ให้บริการต้องมีมนุษย สัมพันธ์ มีการสื่อสารที่ดี มีบุคลิกภาพที่เข้ากับคนได้ดีทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตาม

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

เครือข่ายจะประสบความสำเร็จก็ต่อเมื่อผู้ปฏิบัติงาน “เอาด้วย” เครือข่ายต้องผ่านการพูดคุย วิเคราะห์ปัญหาร่วมกันและมีความพร้อมที่จะทำงานร่วมกัน

(ศ.กิตติคุณ ดร.นงลักษณ์ วิรัชชัย, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 4 ก.พ. 52)

การได้รับประโยชน์ร่วมกัน จึงเป็นสิ่งจำเป็น จึงต้องทำความเข้าใจไว้แต่แรกว่าท่านอาจจะต้องยอมเสียสละบางอย่าง เพื่อให้การทำงานเครือข่ายประสบความสำเร็จ นอกจากนั้นภายในองค์กรเครือข่ายเอง ต้องหมั่นสรุปทบทวนการทำงาน วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

(ดร.พิษณุ ตูลสุข, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 19 ม.ค. 52)

สรุปข้อเสนอแนะการสังเคราะห์สิ่งที่คาดหวังให้ผู้ร่วมโปรแกรมเกิดการปฏิบัติ ดังนี้

- (1) ทัศนคติที่ต้งขึ้น ควรมีข้อความกระชับและสื่อความหมายครอบคลุมสิ่งที่จะดำเนินการ มีลักษณะกระตุ้นและจูงใจให้ผู้ปฏิบัติเห็นความสำคัญที่จะทุ่มเทเพื่อการบรรลุผล
- (2) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและบริหารศูนย์พัฒนาวิชาการ
- (3) ผู้ดูแลศูนย์มีความรู้และความสามารถในการปรับใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ทุกคน และมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
- เข้าใจลึกซึ้งในทฤษฎีทางการศึกษา การเรียนการสอนและการจัดหลักสูตร นอกเหนือไปจากการจัดและการให้บริการข้อมูลข่าวสาร
- (4) ประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย จะนำไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่าย
- (5) สมาชิกเครือข่ายต้องมีการพูดคุยวิเคราะห์ปัญหา และมีความพร้อมที่จะทำงานร่วมกัน
- (6) การสรุปทบทวนการทำงาน วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนต่าง ๆ ของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

1.3 ความเหมาะสมสอดคล้องของโครงสร้างความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิดโปรแกรม

การสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับความเหมาะสมสอดคล้องของโครงสร้างความสัมพันธ์กรอบแนวคิดโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสองประเด็นหลักคือ (1) การเชื่อมโยงการนำแนวคิดไปสู่การออกแบบโปรแกรม (2) ความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิดโปรแกรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มีข้อเสนอแนะ คือ สังเคราะห์โปรแกรมให้เห็นการเชื่อมโยงแนวคิดไปสู่การปฏิบัติแต่ละโครงการให้ชัดเจนก่อนสร้างกรอบแนวคิดโปรแกรม วัตถุประสงค์สุดท้ายคือโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการประเมินจากโครงการย่อยจะนำไปปรับปรุงแต่ละโครงการเพื่อประสิทธิผลของโปรแกรม จัดกลุ่มกระบวนการทัศน์และแนวคิดหลักให้ชัดเจน ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์และความพึงพอใจของนักเรียนก่อนและหลังดำเนินงานแต่ละโครงการ ดังคำสัมภาษณ์ที่ว่า

การบูรณาการแนวคิดหลักสู่การออกแบบโครงการ ควรสร้างแผนภาพความสัมพันธ์ในการนำแต่ละแนวคิดหลักสู่การออกแบบให้ชัดเจน จึงจะวิเคราะห์ได้ว่าแต่ละโครงการนำแนวคิดหลักมาออกแบบอย่างไร เหมาะสมหรือไม่

(ศ.ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 23 ม.ค. 52)

โปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือวัตถุประสงค์หลักส่วนคุณลักษณะอันพึงประสงค์และความพึงพอใจของนักเรียนคือผลกระทบต่อนักเรียนจากการใช้โปรแกรมในโรงเรียน ซึ่งคุณลักษณะอันพึงประสงค์และความพึงพอใจสามารถประเมินร่วมกับการประเมินประเภทอื่นได้เลย จะทำให้ทราบว่าโครงการใดส่งผลต่อนักเรียนอย่างไร

(ดร.ดิเรก พรสีมา, ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการ, สัมภาษณ์, 25 ม.ค. 52)

การเชื่อมโยงการนำแนวคิดหลักในการออกแบบโปรแกรมยังเห็นไม่ชัด หากนำแนวคิดมาออกแบบแต่ละโครงการก่อน ก็จะทำให้เห็นเลยว่าออกแบบมีความครอบคลุมและเหมาะสมหรือไม่ แล้วจึงไปกำหนดกรอบแนวคิดโปรแกรม

(ดร.สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 21 ม.ค. 52)

ควรสังเคราะห์ลักษณะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยจริง ๆ และหลักการใดที่มีความหมายใกล้เคียงกันควรหลอมเป็นกลุ่มเดียวกัน จัดกลุ่มกระบวนทัศน์ใหม่ที่มีลักษณะคล้ายกันแต่ความหมายไม่เปลี่ยนเข้าด้วยกัน จะทำให้เห็นกระบวนทัศน์ในโปรแกรมชัดเจน และการออกแบบโปรแกรมจะตรงเป้าหมาย

(ดร.ทวีศิลป์ สารแสน, ผู้ทรงคุณวุฒิทางปฏิบัติ, สัมภาษณ์, 8 ม.ค. 52)

สรุปข้อเสนอแนะจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความเหมาะสมสอดคล้องของโครงสร้างความสัมพันธ์กรอบแนวคิดโปรแกรม ดังนี้ (1) สังเคราะห์โปรแกรมให้เห็นการเชื่อมโยงแนวคิดหลักสู่การปฏิบัติแต่ละโครงการให้ชัดเจนก่อนสร้างกรอบแนวคิดโปรแกรม (2) จัดกลุ่มกระบวนทัศน์ที่มีความหมายหรือลักษณะใกล้เคียงกันเป็นกลุ่มเดียวกันแต่ความหมายไม่เปลี่ยน (3) จำแนกแต่ละแนวคิดหลักที่นำมาออกแบบโปรแกรม (4) มีการประเมินผลก่อนและหลังการดำเนินแต่ละโครงการ ทั้ง 4 ประเภท เพื่อนำผลมาปรับปรุงแต่ละโครงการ ก่อนสรุปเป็นภาพรวมของโปรแกรม (5) วัตถุประสงค์สุดท้ายของกรอบแนวคิดโปรแกรมคือ ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการและทางการปฏิบัติระดับกระทรวงศึกษาธิการ ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ใน 3 ประเด็น 1) ความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและเป้าหมายการจัดการศึกษาไทยและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ความครอบคลุมและเหมาะสมในประเด็นการสังเคราะห์โปรแกรม 3) ความเหมาะสมของโครงสร้างความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิดโปรแกรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่ามีข้อเสนอแนะแต่ละประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผลสรุปของข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขกรอบแนวคิดโปรแกรม ดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ผลสรุปข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดการวิจัย โปรแกรมพัฒนา
ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประเด็นหลักและแนวคิดหลัก

ประเด็นหลัก/แนวคิดหลักในการวิเคราะห์	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดโปรแกรม
1. ความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและเป้าหมายการจัดการศึกษาไทยและความเป็นไปได้ในการปฏิบัติเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	
1.1 ลักษณะสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพ 3 ประการคือ 1) มีจุดมุ่งหมาย 2) ต่อเนื่อง 3) เป็นระบบ	1) ควรกำหนดมีตัวบ่งชี้ของคุณลักษณะที่พึงประสงค์แต่ละคุณลักษณะให้ชัดเจน สามารถประเมินผลได้ 2) การกำหนดเงื่อนไขความสำเร็จในการพัฒนาวิชาชีพต้องเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
1.2 หลักการพัฒนาวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ 3 ประการคือ 1) เน้นเพื่อการเรียนรู้และเพื่อนักเรียนที่ชัดเจน 2) เน้นการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับบุคคล กลุ่ม สถานศึกษา 3) มุ่งการเปลี่ยนแปลงในลักษณะคิดใหญ่แต่เริ่มจากชุดปฏิบัติการเล็กหลายชุด	1) จุดเน้นเพื่อการเรียนรู้และเพื่อนักเรียนที่ชัดเจน มีข้อเสนอแนะดังนี้ - ให้กำหนดตัวบ่งชี้และแนวทางการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน 2) จุดเน้นในการเปลี่ยนแปลงทั้งระดับบุคคล กลุ่ม และองค์กร มีข้อเสนอแนะดังนี้ - กำหนดและตรวจสอบความสัมพันธ์ของเป้าหมายทั้งจากบนลงล่างและจากล่างขึ้นบนในระดับสถานศึกษา กลุ่มย่อยในโรงเรียน และรายบุคคล ให้มีความสอดคล้องกัน - กำหนดผลงานหรือนวัตกรรม หรือตัวบ่งชี้ความสำเร็จอื่นที่เกิดจากการพัฒนาตามโปรแกรมทั้งระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มย่อย และระดับบุคคล - ผลงาน นวัตกรรม หรือตัวบ่งชี้ความสำเร็จอื่นที่เกิดจากการพัฒนาสามารถประเมินได้ในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ การตั้งคำสัมภาษณ์ที่ว่า 3) มุ่งการเปลี่ยนแปลงในลักษณะคิดใหญ่แต่เริ่มที่ละนิดจากชุดปฏิบัติการเล็กหลายชุด มีข้อเสนอแนะดังนี้ - ชุดปฏิบัติการย่อยต้องสัมพันธ์กับเป้าหมายสูงสุดของชุดปฏิบัติการหลักในการพัฒนา - มีการตรวจสอบผลการเปลี่ยนแปลงจากการปฏิบัติตามชุดปฏิบัติการย่อยด้วยวิธีการประเมินหรือวิธีการอื่น
1.3 การบูรณาการศาสตร์ทางภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์และศาสตร์ทางวิชาการ คือ มุ่งพัฒนาครูตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านความรู้พื้นฐาน ด้านบทบาทและด้านทักษะเพื่อก่อให้เกิดกระบวนการกำหนดทิศทางด้านวิชาการ การสร้างและการนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อการบรรลุตาม ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายด้านวิชาการของสถานศึกษา	1) เน้นการพัฒนาโดยการปฏิบัติจริงในวิถีการทำงาน (on the job training) 2) ใช้วิธีการที่เหมาะสมในการพัฒนาที่สอดคล้องกับเป้าหมายของแต่ละขอบข่าย 3) ออกแบบโปรแกรมให้ผู้รับการพัฒนารู้และฝึกทักษะภาวะผู้นำขณะปฏิบัติงาน

ตารางที่ 16 ผลสรุปข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดการวิจัย โปรแกรมพัฒนา
ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประเด็นหลักและแนวคิดหลัก (ต่อ)

ประเด็นหลัก/แนวคิดหลักในการวิเคราะห์	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดโปรแกรม
1.4 ค่านิยมใหม่และกระบวนทัศน์ใหม่เกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพ คือใช้หลักการจากล่างขึ้นบน, มีมุมมองที่กว้างขวางครอบคลุม, เป็นโปรแกรมที่มีปฏิสัมพันธ์และส่งผลซึ่งกันและกัน, เน้นพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งรายบุคคลและกลุ่ม ให้มีศักยภาพเพื่อการแก้ปัญหาได้, เกิดผลลัพธ์จากการพัฒนาบุคลากร เพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร, วางแผนในระดับหน่วยงานผู้ปฏิบัติ, บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผน, ริเริ่มร่วมกันทั้งฝ่ายบริหารและทีมงาน, เป็นทั้งแบบทางการและไม่ทางการ, รับการสนับสนุนทั้งจากภายในและภายนอกตามความเหมาะสม, มีจุดมุ่งหมายชัดเจนทั้งตัวบุคคล กลุ่มและระบบ, พัฒนาอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง, เป็นยุทธศาสตร์เชิงระบบ, พัฒนาทั้งบทบาทและวิชาชีพ, มีการสำรวจในเชิงทฤษฎี มีการประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง, ประเมินระบบและประเมินตนเอง, ใช้ใช้เทคโนโลยี วิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย	1) วิเคราะห์ลักษณะค่านิยมใหม่ที่สอดคล้องที่สุดกับวัตถุประสงค์การพัฒนาวิชาชีพตามโปรแกรม 2) จัดกลุ่มค่านิยมและกระบวนทัศน์ใหม่ที่มีความหมายใกล้เคียงกันเข้าด้วยกันแต่ยังคงความหมายเดิม 3) นำผลสรุปค่านิยมและกระบวนทัศน์ใหม่ที่วิเคราะห์ได้มาจัดทำกรอบแนวคิดโปรแกรม
1.5 การเสริมสร้างพลังอำนาจ 1) ให้บุคลากร มีอิสระในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย 2) ให้การสนับสนุนช่วยเหลือในสิ่งที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ 3) ช่วยขจัดปัญหา อุปสรรคที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ดำเนินต่อไปได้	1) เอกสารเสริมความรู้ต้องมีเนื้อหาครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน 2) เอกสารมีความสมบูรณ์ของเนื้อหาและทำความเข้าใจได้ง่าย 3) การออกแบบตลอดทั้งวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ 4) มีแบบฝึกให้ผู้รับการพัฒนาก่อเกิดการเรียนรู้ 5) การจัดทำเอกสารสามารถนำมาจากเอกสาร ตำรา ที่นักวิชาการได้เขียนไว้ หรือนำมาจากผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง หรือผู้วิจัยทำการรวบรวมเรียบเรียงใหม่ให้สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาตามโปรแกรม 6) เพิ่มช่องทางการศึกษาที่หลากหลายในรูปแบบ ซีดี การรวบรวมแหล่งความรู้ หรือรูปแบบอื่นที่เหมาะสม 7) สร้างบรรยากาศการพบปะสนทนาระหว่างผู้วิจัยและผู้ร่วมโปรแกรมในลักษณะที่ไม่เป็นทางการ
1.6 รูปแบบการพัฒนา 1) กลุ่ม 1 รูปแบบการฝึกอบรม และรูปแบบการให้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาหรือการปรับปรุง 2) กลุ่ม 2 รูปแบบการพัฒนาตนเอง และรูปแบบการสืบค้นหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 3) กลุ่ม 3 รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง และรูปแบบการสังเกตหรือการประเมินจากเครือข่าย	1) แสดงความสัมพันธ์ของรูปแบบการพัฒนา กับลักษณะการพัฒนา 2) หารูปแบบที่มีประสิทธิผลจากการสะท้อนผลของผู้รับการพัฒนาระหว่างทดลอง 3) พิจารณาศักยภาพและวิธีการเรียนรู้ของผู้ร่วมพัฒนาแต่ละคนกับรูปแบบการพัฒนา 4) ความคุ้มค่าของทรัพยากรใช้แต่ละรูปแบบ 5) เน้นการพัฒนาในระหว่างปฏิบัติงาน

ตารางที่ 16 ผลสรุปข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดการวิจัย โปรแกรมพัฒนา
ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประเด็นหลักและแนวคิดหลัก (ต่อ)

ประเด็นหลัก/แนวคิดหลักในการวิเคราะห์	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดโปรแกรม
1.7 การประเมินผลการพัฒนา 6 ประเภท 1) การประเมินปฏิกิริยาจากผู้มีส่วนร่วม 2) การประเมินการเรียนรู้ 3) การประเมินการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา 4) การประเมินการใช้ความรู้และทักษะใหม่ 5) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน 6) การประเมินความพึงพอใจต่อปรากฏการณ์ทางวิชาการ	1) พิจารณาประเด็นการประเมินจากวัตถุประสงค์โครงการโดยตรวจสอบความถูกต้องของวัตถุประสงค์และความความสัมพันธ์ในรายละเอียดโครงการ 2) สร้างตัวบ่งชี้คุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามกำหนดนิยามและเกณฑ์การประเมินที่สามารถเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลง ณ เวลาใดเวลาหนึ่งได้ 3) ควรคำนึงถึงวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวม ทั้งจากการสอบถาม การสังเกตจากการสะท้อนผลการปฏิบัติงาน และจากการวิเคราะห์เอกสารผลงานที่เกี่ยวข้องกับแต่ละโครงการ
1.8 การออกแบบโปรแกรมโดยตารางเหตุผลสัมพันธ์ (Log Frame)	1) การกำหนดองค์ประกอบในแนวดังควรเป็นแบบที่มีการกำหนดกิจกรรม 2) อาจใช้ควบคู่กับการวางแผนโครงการประเภทอื่น 3) หากโครงการไม่สลับซับซ้อนอาจใช้ Bar chart ควบคู่กัน
1.9 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาโปรแกรม 5 ขั้นตอน	1) อาจมีการยืนยันกรอบแนวคิดหลังการปรับปรุงจากผู้ให้ข้อมูล หลังจากที่ได้ผู้วิจัยได้ปรับแก้กรอบแนวคิดการวิจัยแล้ว ก่อนนำไปจัดทำรายละเอียดในขั้นตอนต่อไป 2) สรุปขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาให้เห็นกระบวนการ 3) ในภาคสนาม ผู้วิจัยอาจเชิญผู้เชี่ยวชาญให้ความช่วยเหลือ ในการให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้ร่วมโปรแกรม ในประเด็นที่ผู้วิจัยมีความรู้ไม่ลึกซึ้งเพียงพอในการให้คำแนะนำ
2. ความครอบคลุมและเหมาะสมในประเด็นการสังเคราะห์โปรแกรม	
2.1 พัฒนาในประเด็นอะไร	ไม่มีข้อเสนอแนะ
2.2 ใช้รูปแบบการพัฒนาอย่างไร	1) กลุ่มการพัฒนาโดยรูปแบบการฝึกอบรม และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา - แสดงการเชื่อมโยงการพัฒนาโดยรูปแบบการฝึกอบรม และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนา ตามโครงการสร้างปณิธานร่วมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ให้ชัดเจน 2. กลุ่มการพัฒนาโดยรูปแบบการพัฒนาตนเอง และรูปแบบการสืบค้นหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการจากศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัย - สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาสู่การออกแบบโครงการให้เห็นการเชื่อมโยงแนวคิดหลักที่สัมพันธ์กับโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัยที่ชัดเจน 3. กลุ่มการพัฒนาโดยรูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง และรูปแบบการสังเกตหรือการประเมินร่วมกับเครือข่าย - การสังเคราะห์โปรแกรมให้เห็นการเชื่อมโยงแนวคิดหลักสู่การปฏิบัติให้ชัดเจน การสร้างเครือข่ายต้องคำนึงถึงความสมัครใจ - การสร้างเครือข่ายมีลักษณะเป็นการประสานงาน การสื่อสาร การมีมนุษยสัมพันธ์ การมีความมุ่งมั่นในการพัฒนา การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และอาจมีเรื่องการเจรจาต่อรองเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย และต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ

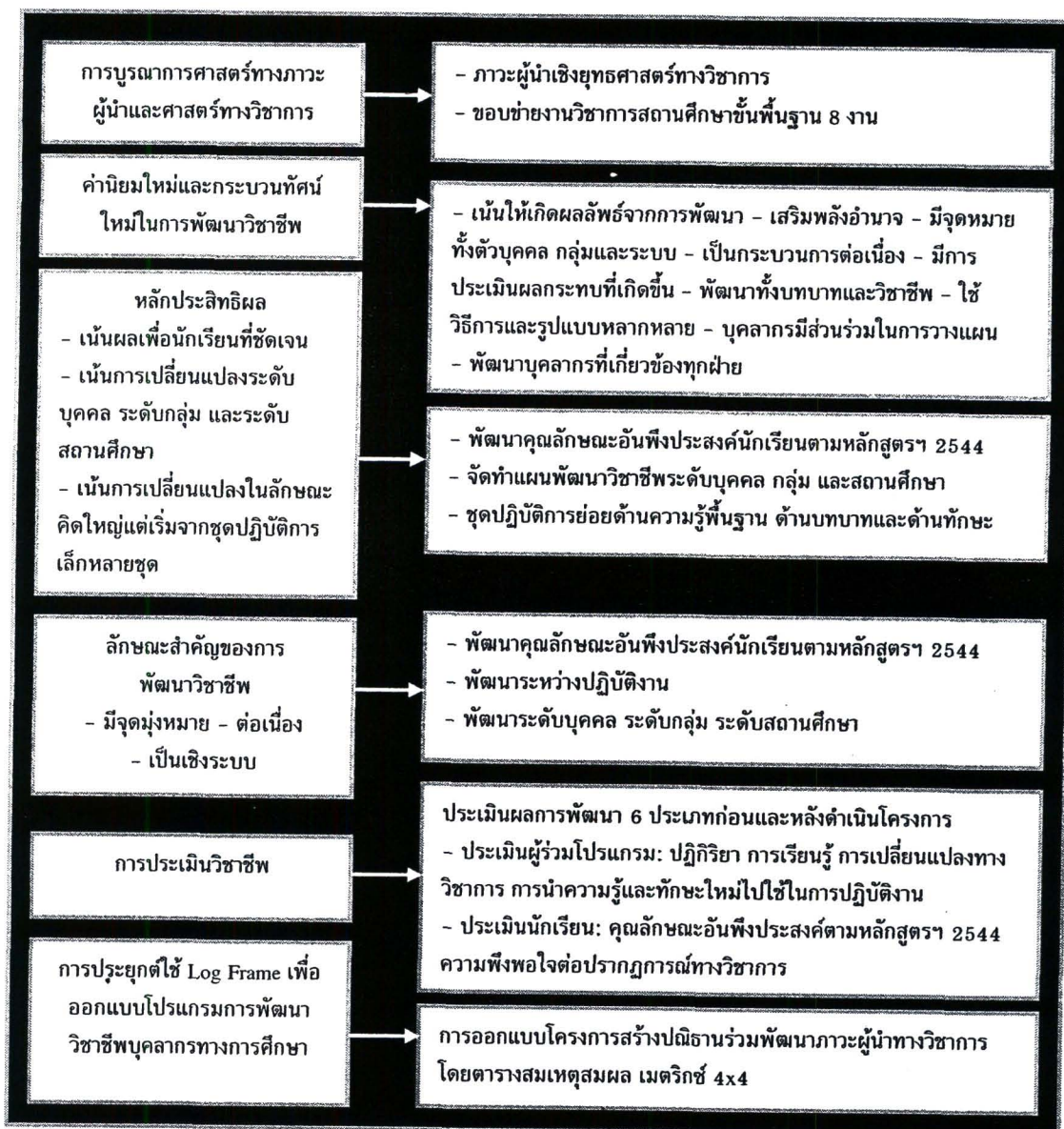
ตารางที่ 16 ผลสรุปข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดการวิจัย โปรแกรมพัฒนา
ภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประเด็นหลักและแนวคิดหลัก (ต่อ)

ประเด็นหลัก/แนวคิดหลักในการวิเคราะห์	ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงกรอบแนวคิดโปรแกรม
	- ทำความเข้าใจแต่แรกว่าสมาชิกจำเป็นต้องยอมสละบางอย่าง เพื่อให้การทำงานเครือข่ายประสบผลสำเร็จ และต้องหมั่นสรุปทบทวนจากการทำงาน - การมีเครือข่ายไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การมาทำงานเฉพาะกิจให้สำเร็จเท่านั้น แต่รวมถึงการมีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนด้วย
2.3 คาดหวังให้เกิดการเรียนรู้อะไร	1) ต้องกำหนดองค์ประกอบที่จะเรียนรู้ตามโครงการให้ผู้ร่วมพัฒนาได้รับทราบ 2) ผู้ร่วมพัฒนาจะต้องเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนเองเพื่อการพัฒนาที่ต่อเนื่องและยั่งยืน นอกเหนือจากสาระความรู้ทั้ง 3 องค์ประกอบ 3) คำนึงถึงศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้รับการพัฒนแต่ละบุคคล
2.4 คาดหวังให้เกิดการปฏิบัติอะไร	1) โครงการสร้างปณิธานร่วมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ - ปณิธานที่ตั้งขึ้น ควรมีข้อความกระชับและสื่อความหมายครอบคลุมสิ่งที่จะดำเนินการ มีลักษณะกระตุ้นและจูงใจให้ผู้ปฏิบัติเห็นความสำคัญที่จะทุ่มเทเพื่อการบรรลุผล 2) โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัย - การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งและบริหารศูนย์พัฒนาวิชาการ - ผู้ดูแลศูนย์มีความรู้และความสามารถในการปรับใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้ทุกคน และมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจลึกซึ้งในทฤษฎีทางการศึกษา การเรียนการสอนและการจัดหลักสูตร นอกเหนือไปจากการจัดและการให้บริการข้อมูลข่าวสาร 3) โครงการสร้างเครือข่ายพัฒนาวิชาการ - ชี้แจงประโยชน์ที่จะได้รับจากการเข้าร่วมเครือข่าย เพื่อนำไปสู่ความเต็มใจที่จะประสานกันหรือเข้าร่วมเป็นเครือข่าย - สมาชิกเครือข่ายต้องมีการพูดคุยวิเคราะห์ปัญหา และมีความพร้อมที่จะทำงานร่วมกัน - มีการสรุปทบทวนการทำงาน วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนต่าง ๆ ของเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง
3. ความเหมาะสมสอดคล้องของโครงสร้างความสัมพันธ์ของกรอบแนวคิดโปรแกรม	
	1) สังเคราะห์โปรแกรมให้เห็นการเชื่อมโยงแนวคิดหลักสู่การปฏิบัติแต่ละโครงการให้ชัดเจนก่อนสร้างกรอบแนวคิดโปรแกรม 2) จัดกลุ่มกระบวนการที่ที่มีความหมายหรือลักษณะใกล้เคียงกันเป็นกลุ่มเดียวกันแต่ความหมายไม่เปลี่ยน 3) จำแนกแต่ละแนวคิดหลักที่นำมาออกแบบโปรแกรม 4) แสดงการประเมินผลก่อนและหลังการดำเนินแต่ละโครงการ ทั้ง 6 ประเภท เพื่อนำผลมาปรับปรุงแต่ละโครงการ ก่อนสรุปเป็นชุดปฏิบัติการย่อยของโปรแกรม 5) วัตถุประสงค์สุดท้ายของกรอบแนวคิดโปรแกรมคือโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การปรับปรุงแก้ไขกรอบแนวคิดโปรแกรม

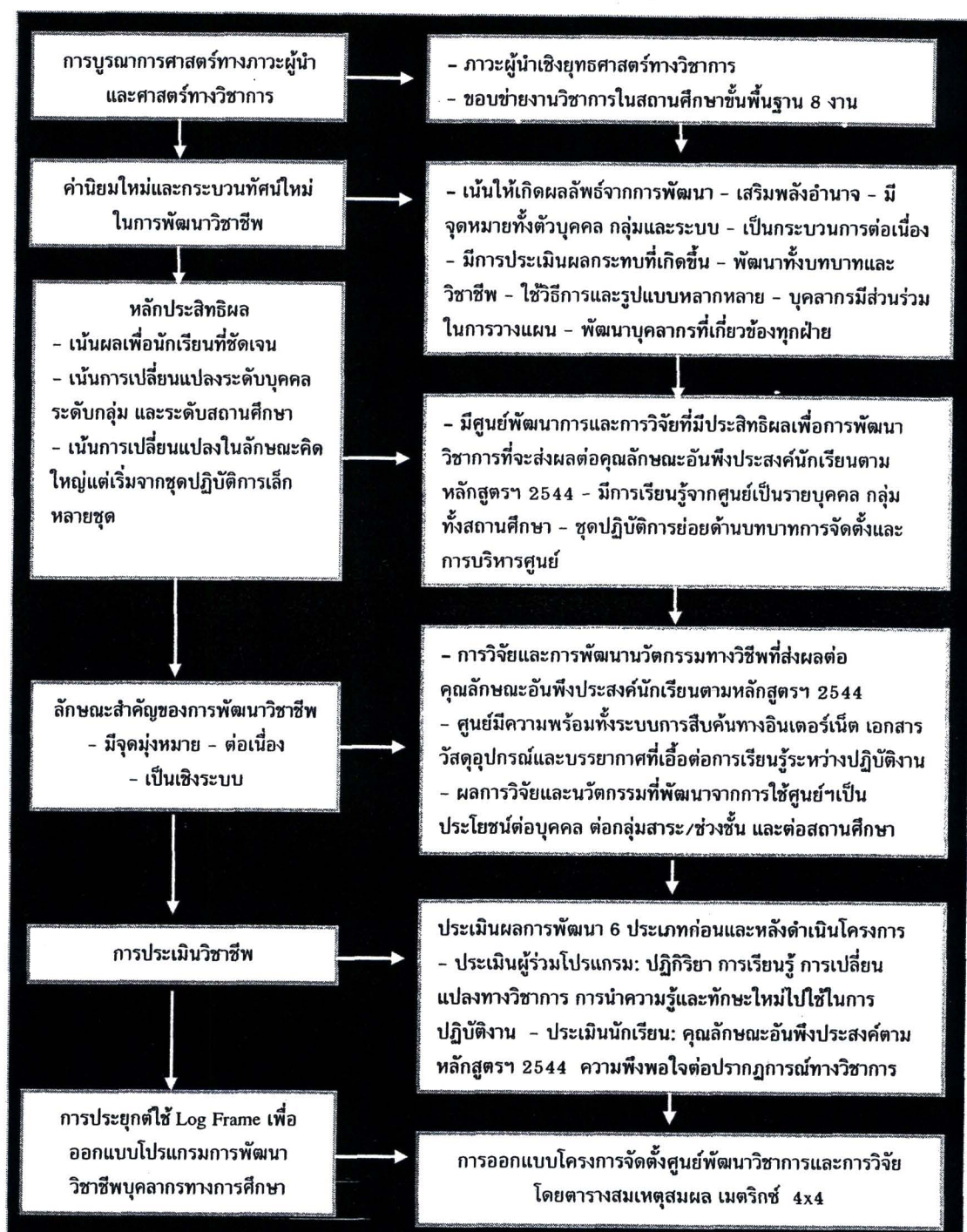
เป็นการนำผลสรุปผลสรุปข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิทางวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิทางการปฏิบัติ มาดำเนินการสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาสู่การออกแบบโครงการให้เห็นการเชื่อมโยงแนวคิดหลักที่สัมพันธ์กับแต่ละโครงการทั้ง 3 โครงการ ก่อนปรับปรุงกรอบแนวคิดโปรแกรม ดังนี้

2.1 สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนา ที่แสดงการเชื่อมโยงแนวคิดหลักกับการออกแบบโครงการสร้าง ผลิตานร่วมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ การพัฒนากลุ่มที่ 1 โดยรูปแบบการฝึกอบรม และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ในกระบวนการพัฒนา ในลักษณะการสร้างผลิตานร่วมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้วยโครงการรวมพลังสร้าง ผลิตานร่วมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ โครงการดังกล่าวออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดสำคัญดังภาพที่ 13

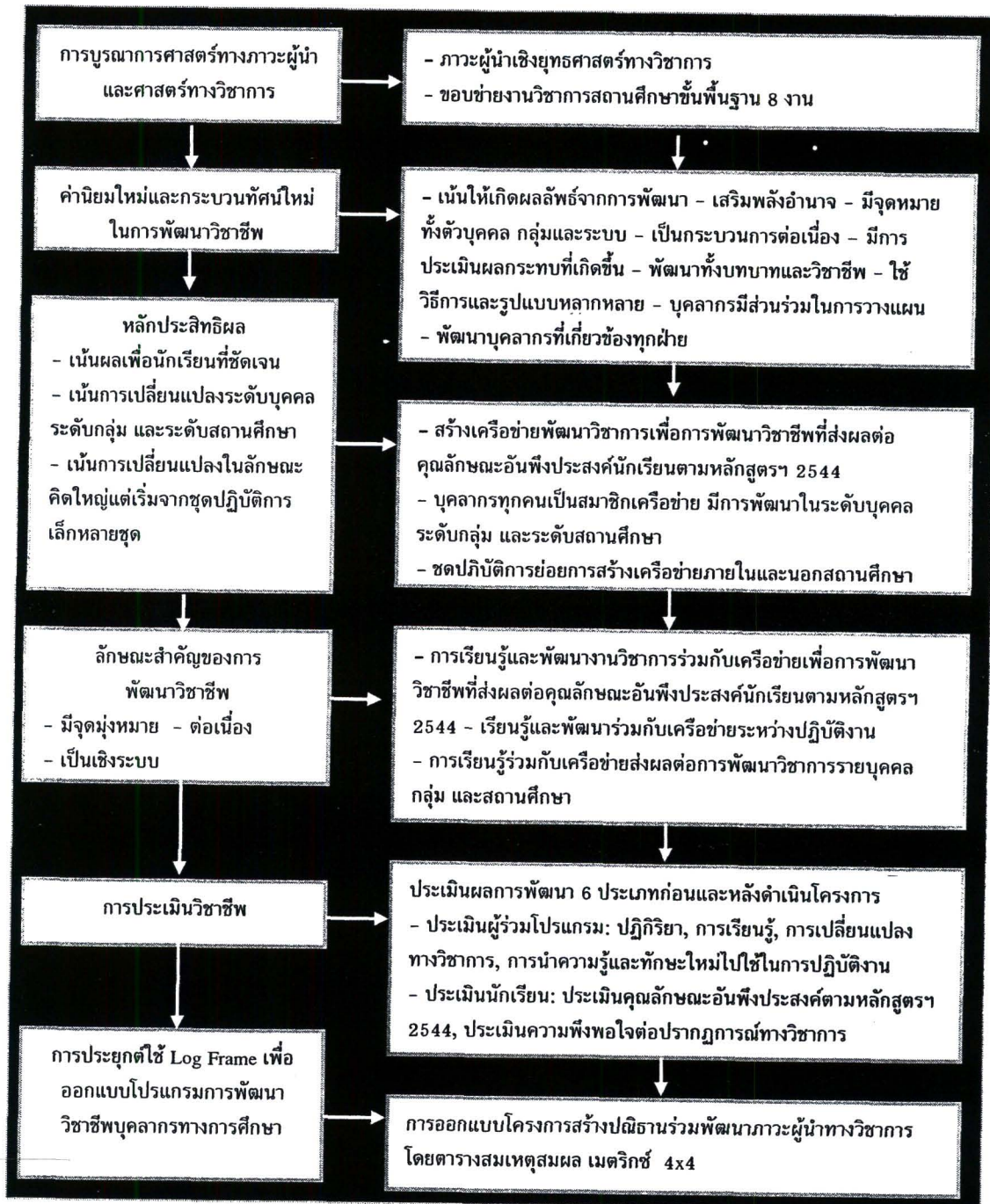
ภาพที่ 13 การออกแบบโครงการสร้างผลิตานร่วมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการจากการบูรณาการแนวคิดหลักที่ยึดรูปแบบการฝึกอบรม และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการพัฒนาเป็นหลัก

2.2 โครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัย การพัฒนากลุ่มที่ 2 โดยรูปแบบการพัฒนาตนเอง และการสืบค้นหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการจากศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัย ด้วยโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัย โครงการดังกล่าวออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดสำคัญดังภาพที่ 14

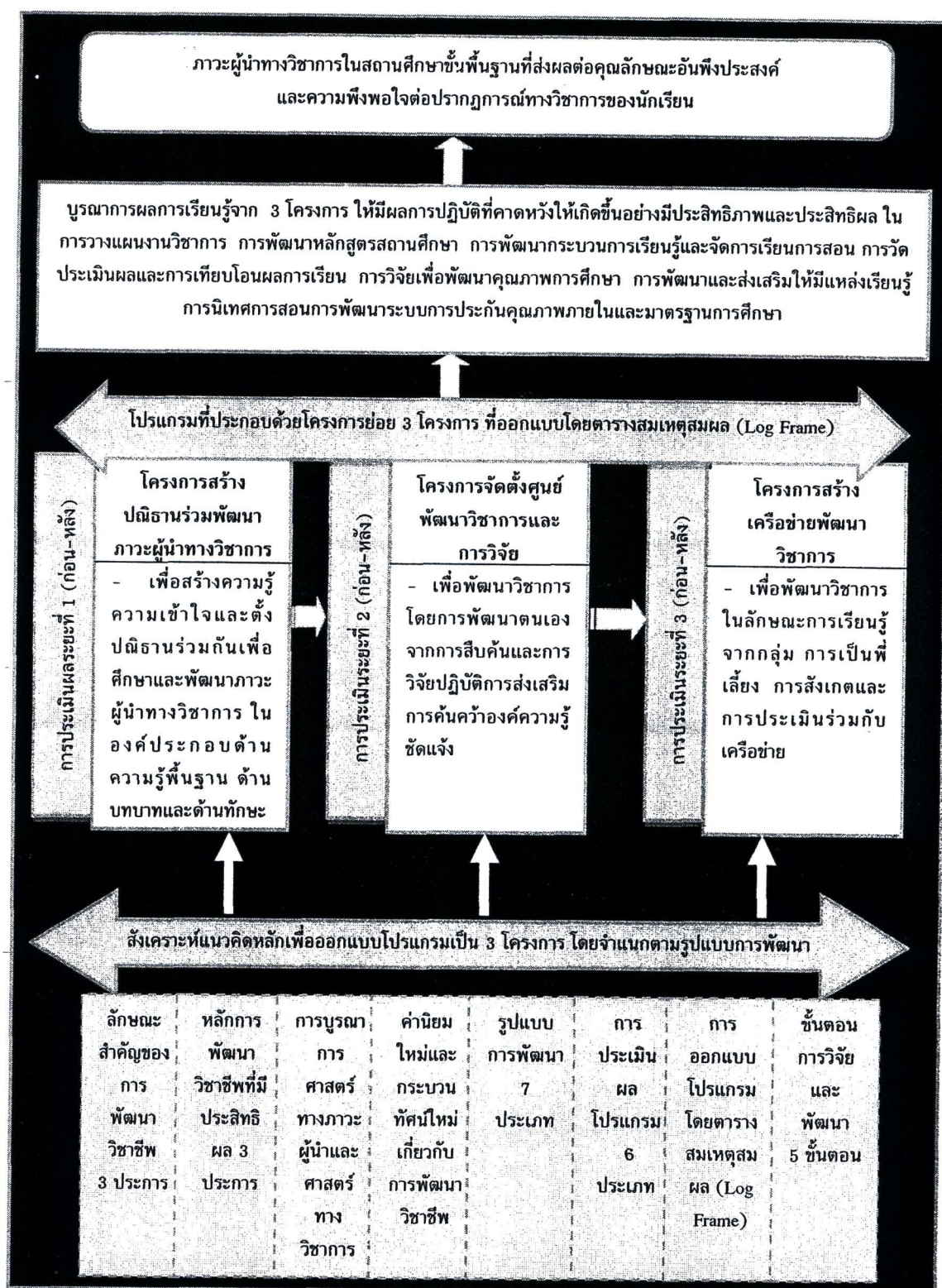
ภาพที่ 14 การออกแบบโครงการจัดตั้งศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัยจากการบูรณาการแนวคิดหลักที่ยึดรูปแบบการพัฒนาตนเอง และรูปแบบการสืบค้นหรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการจากศูนย์พัฒนาวิชาการและการวิจัย

2.3 สังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาที่แสดงการเชื่อมโยงแนวคิดหลักกับการออกแบบโครงสร้างเครือข่ายพัฒนาวิชาการ โดยรูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง และรูปแบบการสังเกตหรือการประเมินร่วมกับเครือข่าย ด้วยโครงสร้างเครือข่ายพัฒนาวิชาการ โครงการดังกล่าวออกแบบโดยบูรณาการแนวคิดสำคัญดังภาพที่ 15

ภาพที่ 15 การออกแบบโครงสร้างเครือข่ายพัฒนาวิชาการจากการบูรณาการแนวคิดหลักที่ยึดรูปแบบการศึกษาเป็นกลุ่ม รูปแบบการเป็นพี่เลี้ยง และรูปแบบการสังเกตหรือการประเมินร่วมกับเครือข่าย

2.4 ปรับปรุงกรอบแนวคิดโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาพที่ 16 กรอบแนวคิดโปรแกรมพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการบุคลากรในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน
หลังการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

